КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУВЛ

№ 37 (4874). ЕРА, 27 март, 1969 шу. Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМХОЙ

В. И. Ленина хьийххача тайпара вай парте мамогга дукхагІа юкъеуш къахьегамхой общественни а паччахьалкхен а гІулакхашта. Шерагара шерага шерагІа лакъа йоьц халкъо вай мехка вахаре, чІоагІлу Іаьдала да ше хилара хьакъехьара цун уйла.

Цу гІулакха юкъе доккха дакъа лоац халкъа тІахьожамхоша. Партеи правительствои директиваш кхочаш мишта лу хьожаш таххарца цар новкъостал лу экономика дІахо дегІайоалае. Іилманеи техникинеи карагІдьинараш производствана юкъедахьа, паччахьалкхен дисциплинеи социалистически законалли чІоагІде. Халкъа тІахьожамхой массаньхьа а кхоач. Уж ба предприятешка, гІишлошъеча, колхозашка, совхозашка, учреждениешка, организацешка.

Дукха ха йоаццаш КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон чІоагІъяьй «СССР халкъа тІахьожама органех йола Положени». Цу Положенена хетаьь яр укх деношка Грозне обкома партийни просвещене ЦІагІа хинна халкъа тІахьожама органий болхлой республикански совещани. Цига белгалдаьккхар Советски паччахьалкхено тІахьожама леархІамах долча В. И. Ленина хьехамий ларда тІа оттадаь а цу органий декхараш, боккъонаш, балха формаши методаши къаьстаеш а доладо документ Іадьмате боккха политически леархІам болаш хилар.

Вай халкъа тІахьожамаш керттера белгало а из дукха нах юкъебоатІаш хилар. Духхьал вай Нохч - ГІалгІай чу ва 20 эзар сонгІа халкъа тІахьожамхой. 1965 шера декабрь бетта КПСС ЦК Пленум хиннача тІехьагІа 21 процент дукхагІа хиннай вай республикера халкъа тІахьожамхой. Предприятешка, гІишлошъеча, учреждениешка, колхозашка, совхозашка боах бе йоленнай цу юкъа халкъа тІахьожама керда 55 группаш 224 пости. «СССР халкъа тІахьожама органий хьакъехьара Положени» Коммунистически партеи Советски правительстваи къахьегамхой паччахьалкхен гІулакхаш къовстадеча дукхагІа юкъеозара еш йолча йоаккхи дакъа а лерхІаш. Халкъа тІахьожама органаша хьы а тоабе лерхІ шоай боах, шерагІа боаржабу кхочамбоацараш дукхьалара [illegible].

Вай халкъа тІахьожамхоша доккха дакъа лоац промышленни юртбоахамен производство дІахо дегІайоалаеча. 1968 шера кхо эзар сонгІа халкъа тІахьожамхо вар вай республике хьийкъа ялат лоралара а из ца дойташ чудара а баьржача къовсама юкъе. Цар миттта къахьегарах кхташ ваьраш пуиташ дола ялат ца дойташ чудера. Халкъа боахама тайп-тайпарча деакъошка юкъара доалахье хоралра гІулакх мишта латт хьежаш 1500 тохкам бир соахка, халкъа тІахьожама комитеташа, группаша, посташа. Уж проверцаш еш гучаьльар дукха лечкъораши зенаши даь моттигаш, харцахьа дІадахийта дукха рузкъа бехке барий чотах юкъаметтаоттадаьд.

Духхьал дІадахача пхьаь шера халкъа тІахьожама органий новкъосталца тоадаьц бархІ миллион сом мах болча дІаоттанза йолча оборудоване йоакхо елга, цаІ ах миллион сомца мах лерча совча оборудованена реализаци яьй. Халкъа тІахьожамхой дика барцагІбалар бахьан делаш дукхача маьхера электроэнерги, Іи, кхыйола материалаш кхоьй.

Нохч - ГІалгІайчен промышленносто ханал хьалха кхоачашйир пятилетка кхоалагІча шера план, дукхача маьхэ продукци арахийцар планал сонгІа. Хаоттам дика хинна боацашехьа дукхача колхозийи совхозийи къахьегамхоша дика хьуккьдир ялат, гидуарган, кхыйола культураш, тІехкхочашйир хьайбай продукташ йоххара план. Уж толамаш а халкъа тІахьожамхой дакъа доал [illegible].

Дика боах беш хилара белгаланьнка я вай республике Грознерча [illegible] конструкцеи заводо, «Малгобекнефть» НПУ шоалагІча промысла, Наьсарен райова «Октябрь 40 шу» совхоз, миттта кхыча предприятей, колхозий, совхозий халкъа тІахьожама группаши посташ.

Пятилетка дикьалгІча шера йоза декхараш тІаийда къахьегаш а хІанз промышленни предприятей, гІишлошъю, колхозий, совхозий коллективаш. Уж толамца кхочашъдара а В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна, сийленца накъдадхара а йолаль кхь шерра дьржай. Халкъа тІахьожамхой не кхар да паччахьалкхен планаш а тІаийда декхараш, а кхочашде шоай низ кахкохча колективашта новкъостал дар, производство дегІайоалаярен шун эффективность лакхъярен резервах бекъошна пайда эцийта, материальни, къахьегамо, ахчан ресурсаш кхоабеш дІаухийтала вІаштІехьлаккхар.

Керттера теркан тІабахийта беза халкъа тІахьожамхоша Іилма-технически прогресс сихьара. Из лоархІаме да халкъа боахама деррига декъошка. Предприятешка, гІишлошъеча, колхозашкеи совхозашкеи тІагІертта къовсам лоаттабе беза халкъа тІахьожамхоша Іилманеи техникинеи карагІдьинна кердадараш производствана юкъедахьара. Уж кхетадеш хила беза технически прогресс коммунизм хьалъяра, къахьегама эсарле дІахо дегІайоалаяра лард хилар.

БІаьстан кийчо дика ярал, кхашкара балхаш дакхача агротехнически боараме чаккдахарал, хьайбаш [illegible] харал доккхагІа лекхар дац хІанз юрташкарча халкъа тІахьожамхошта хьалхенна леттаи. Укх бІаьстан халонаш боах вІаштІехьбаккхарца, хьинаре къахьегарца Нохч-ГІалгІайчен юрта боахама къахьегамхоша. Царга дика бола тохнка а, халонашта духьалъотта денал да, ялат, кукх, шура, кхыйола продукташ эккхара декхараш шоаш кхочашдергхилар. Цу хьалашка керттера дар да бІаьстан хьалхарча деношка денз хІара дьатта оахача, хийцача, фу дулуча бергатага боттъошна бокх байтар, минеральни органически удобренеш бизза пайда эцар, колхозийи совхозийи болхлойи къахьегама эсарле лакхъяра вир хьалаш Іалашдар. Миттта теркам тІабахийта беза хьайбаш Іалашдахара, цар продукци лакхъяре.

Предприятешка, гІишлошъеча, совхозашка кхы а шерагІа боаржабе беза къахьегамхой производствана, бахарей хьалаш [illegible] хьалхара. Хийца тІегІлахах бала хІара сига бехктохкам лаьбба бола, хІаман кхоа ца бора, рузкъа харцахьа доадара дукхьала хадалха къовсам лоаттабе беза.

Шоаш беш бола беррига боах беррагача наха хьалхашка, гучаьа, цар новкъосталца бе беза халкъа тІахьожама комитеташа, группаша, посташа.

Ший хьинаре гІонцаш лерхІ парте халкъа тІахьожамхоех. Партийни организацеш декхар да халкъа тІахьожамхоша беча балхага хІара дешна, бІарглаккхар, цунна кийса лостам болар, цуна юкъе дукхагІа къахьегамхой чуэ[illegible].

Укх шера хьалхарча квартала план 22 марта кхоачашъяьй креккингзавода № 13—14 йолча установка болхлоша. Ер бутт чаккхбоалеш сонгІа бІаьн эзарал сом мах бола продукци арахийцар. Къаьстта дика къахьегаш болх беш [illegible] операторах Г. К. Сурнеева, П. В. Криволаповаса цхьанна метта, оператора Ахмадов Лечас, кхыбараша. 3200 сомаш мехка электроэнерги, хий, реагенташ, доагор кхоадаьд цар.

СУРТА ТІА: технологеш (аьрахьара аьттехьа) К. Н. Никольская, Л. Ахмадов, Н. Масналенко, Л. Сергиенко.

Г. ГЛУЩЕНКО.

КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна пхе шера план ханал хьалха кхоачаш а еш сийленца накъдаха доккхий социалистически декхараш тІаийцад «Горскнефть» НПУ векалъяттахой коллективо. Уж толамца кхоачашдеш бо уж хІанз. Мехкадьттаи декхара квартала план 25-ча марта 101,9 процент кхоачашъяьй управлене мехкадьттахоша. хІанзехьа планал сонгІа дьаьккха «Іаьржа дешура» 12070 тонн а. Укх бетта чакхдоалча алх дийнаха кхы а эзаршта тоннаш мехкадьттахой декхарга дахийта. Хьанзалехьа алх бетта планах лаьрхІачул сонгІа дьаьккха газ 3734 эзар кубически метр а. Социалистически декхар хьалхара кхочашдеш укх шера Е. П. Данилов бригада [illegible].

Л. ШЕВЕЛЕВА.

«Горскнефть» НПУ [illegible].

«КОСМОС-274» СИГАЛА

1969 шера 24 марта Советски Союзе сигалахийтай «Космос-274» яха арденадара хаьттаи фискусственни спутник. Спутника тІа оттаяй 1962 шера 16 марта ТАСС-дІахайъаьча программага хьожна дІахо космически тохкамаш де лаьрхІа Іилман аппаратура.

Аппаратура нерттІа бах бу. Координационни - вычислительни центро обработка и Іоттутхач информацена.

(ТАСС).

ЮРТБОАХАМА АРТЕЛА КЕРДАЧА УСТАВА ПРОЕКТ КИЙЧЪЕЧА КОМИССЕ ЗАСЕДАНИ

25 марта заседани хилар юртбоахама артела кердача примерни Устава проект оттаеш колхозхой кхоалагІа ерригсоюзни съезд кийчъеш йолча комиссе.

Устава проектага хьежар комиссе. Цу дейна хьакъехьа хоам беш къамаьл дир новкъост Д. С. Полянские. Из дущача дакъа лаьцар комиссе членамаа новкъостама А. В. Горшкова — Владимирски областерча «Большевик» яхача колхоза председателa, Н. П. Хочанский — Гомельски областерча КПСС ХХІІ съезда цІерагІча колхоза председателa, А. Г. Бузавицке — Киевски областерча Жданова цІерагІча колхоза председатела, В. К. Адомавичюсе — Литовски ССР Черняховски цІерагІча колхоза председатела, Б. В. Глушко — Молдавски ССР «Виеца-ноуэ» яхача колхоза сийлахьча председатела, Г. С. Золотухине — КПСС Краснодарски крайкома хьалхарча секретара, И. Ф. Шкуратова — юрта боахамен заготовкай балхлойи гІулакхерча наьхен профсоюза ЦК председатела, П. А. Малинина — Костромской областерча Октябре ХІІ шу яхача колхоза председатела, Л. Я. Флоренцьева — РСФСР юрта боахама министра, Н. Н. Головлеце — Алма-Атински областерча «40 лет Октября» яхача колхоза председателa, М. А. Посмитне — Одесски областерча КПСС ХХІ съезда цІерагІча колхоза председатела, И. А. Егудина — Крымски областерча «Хьалхьий доттагІаш» яхача колхоза председатела, Г. Х. Кязимова — Азербайджана КП ЦК секретара.

Доаш хиллаш заседане къамаьл дир комиссе председатела Л. И. Брежнева.

Комиссе къобалйир кердача примерни Устава проект. Укх гаргарча хана проект непатехка арайоаккхара кийчйоалае тІа.

А. Н. КОСЫГИНА ДАХЬИЙТА МОАРШАЛ

СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина моаршал дахьийтад 25 марта Москве хьайийлача нацистски зуламхошта тІехьа деншта йолча дунен халкъашта юкъерча конференце дакъа лоацаршта.

«Советски правительства, — боах посланена тІа, — къобал а ду масса вагІоарахьара хьал а нацистски зуламаш дараш ардарена цу хьадара зуламаш дараши бехке барата ца доагІача тайпара таІазар даре тІадерзадь, деррига дунен болча наьна, прогрессивни общественносте хьега тІа. Из кьа хьегаш хилар хьакъехкаш тІемa зуламаш адамлена дукхьалара зуламаши хана ца ельча хьинаре а лаьрхІа лата йиша, халара хьакъехьарча 1968 шера ноябре ООН-а Генеральни Ассамблея тІайийцача конвенце тІа.

Дунен халкъашта юкъерча ший декхарашкеи боккъонашкеи хьежжа Советски правительства дацза аьргадоадар даь нацистски зуламхошта, миччахьа уж бале а, миччa тайпара уж хьулалей а, кийса кхел ер, царна де доагІаш дола таІазар дара.

Советски Союза правительства дІахо а чІоагІагІичен кийсагІичен тайпара кхочаш а ергья, кхыча паччахьалкхенашка кхоачашъяйта а гІертарьа Потсдамски соглашенеш, Нюрнберге хиннача тІема дунен халкъашта юкъерча трибунала Устава принципаши приговори, тІема зуламаш дараши адамлена дукхьала зуламаши дараши бола бехктокхамен таІазар дарен хьакъехьара ерригa дунен халкъашта юкъера правовой актащ, уж зуламаш миччахьа дьдалей хьанагІче дацдалей бе-башха а доацаш».

Конференце дакъа лоацараша доаца баьккхаб А. Н. Косыгина шоай баькъахьарча гІулакхашка цар толам балар лоаш.

(ТАСС).

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА СЕССИ

Самардийхаь КПСС Нохч - ГІалгІай обкома политически дешара ЦІагІа хилар къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета хьалхара сесси.

Керда хержача депутатоша ладийгІар къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете хоржаш дара итогех лаьца мандатни комиссе председатела Г. В. Халілова дьча докладага. Миттта чІоагІдир хІара депутата полномочеш.

Городской совет хьежар организационни дешаших. Сессе дехьа баре а болаш № 64 йолча хоржама округера депутат Н. С. Истомин исполкома членаллех къахьегамхой депутатий городской Совета председателаллех хержар, председатела заместителалла хержар № 206 йолча хоржама округера депутат Е. Д. Магомадов № 154 йолча хоржама округера йола депутат К. И. Ниченков, исполкома секретарлалла — № 154 йолча хоржама округера депутат Я. Ф. Панченко. Городской Совета исполкома членалла хержаб депутаташ С. В. Сыкельников, Н. М. Чуданов, И. Д. Зянурьев, Г. И. Хорошилова, А. Ф. Панков, М. Г. Артамонова, А. Б. Богомолов, Р. А. Турлов.

Городской Совето чІоагІдир исполнительни комитета, отделий заведующеш: финансовой — А. Ф. Панков, уназпІене лоралра — Г. И. Перепелкин, халкъа образоване — Е. М. Калашникова, культура — П. А. Синкина, городской планови комиссе председателалла — М. Г. Артамонова, города коммунальни боахама начальниккалла чІоагІваь В. Г. Анахов, жилищни боахама начальниккалла — А. М. Попов, гІишлоен архитектурай гІулакхех йолча отдела начальниккалла — Я. С. Беркович, оргинструкторски отдела заведующалла — К. И. Дзержановский, юкъарча отдела заведующалла — В. Ф. Ругевич.

Депутата Я. Ф. Панченко предложенех сессе вІашагІъеллар Грозненски городской совето 15 пассазара комиссей. Цига чувоагІа 187 депутат.

Теркам тІабаха ладийгІар депутаташ Грозне бахача наха медицински гІулакх дара хьакъехьарча горздравотдела заведующе депутата Г. И. Перепелкина докладага. Из ювцаш предложенешка къамаьлаш дир депутаташа Л. Н. Самойловича, Е. И. Карезинас, У. Д. Путнева, В. Н. Тувевас, М. Т. Индербиевас, Ф. Я. Александровскис. Городе бахача наьха унахцІено лерара чахкъьяда еза хоадамболаш йола мероприятеш оттайир депутаташа.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Ха дІа ма яхийта

Советски района колхозашка дІас еана дукхаа культураш а. 425 гектар фуна лаьрхІа хьажіаш, 93 гектар тхьамка, 185 гектар горох, 213 гектар моарцаш. 250 гектар силоса лаьрхІа хьажкІаш.

Леацдача агротехнически хана дІас еза уж культураш. ХІаьта из болх керттерча дакъе механизаторама шоай машинаш кийчъярах тийша ба. Цу гІулакха лерарло яьй Советски районерча боахамашка.

КІезига техника яц района колхозашкеи «Сельхозтехникеи». Тайп - тайпарча моарех йола гусенични а колесни а 44 трактор, иттаи пхоараш, кхоачам болаш тІехьатувса инвентарь. Цу техникех гурахьи Іайи тоье еша 28 трактор, 13 пух, 12 сеялка, 11 культиватор, итташ тІехьаювза инвентарь яр. Во лел районе техникана ремонт елга. ХІанз а тоа ца ен лата «Керда вахар» ахача колхоза шиъ тракторе цхьа пухи, Орджоникидзе цІерагІча колхозе пхеннегІа цаІ трактор, В. И. Ленина, ХХ партсъезда, С. М. Кирова цІерагІара колхозаш района «Сельхозтехника» ший техникаш Іалашъеш я. Цудухьа кхь колхоза гІулакх «Сельхозтехника» механизатораша шоай машинашта ханнахьа ремонт ярах тийша да.

Йоккха опыт йола механизаторах, специализировании ене а дика шиповни мастерски, тоьал запасной ниттаалаш а «Сельхозтехникага». Доацца аьлча, юртбоахама техника ханнахьа тоаяра мел эшар долаш да цига. ХІаьта а, тоье езача машинех тоьлараш 3 трактор, 3 комбайн, 6 пух, 8 сеялка, 6 культиватор, иттта кхыйола тІехьаювза инвентарь кийча яц. Дукха техника тоална а.

Во дола ду цар шоай техникана. Тракторни бригадашка дукхагІа йола техника дьтта а ца хьоацаш мукхьаш латт. Механизаторий квалификаци лакхъяра а механизатораш кийчбара а цхьанкха хІана дьдац «Сельхозтехника».

— Апрель бетта хьалхарча деношка дольугга тхо механизаторий квалификаци лакхъе, — йоах «Сельхозтехника» управляюще С. Абдулаханова.

Механизаторий квалификаци Іай, цар мукъа ха йолча хана лакхъе езача, бІаьстан кхашкара балхаш эгара йІайхача сиденнача хана Іомабе боаьх «Сельхозтехника» механизатораш.

Пхьайолча колхозаш гурахь дьхал шоай лаьтташ, пхьабакъда «Керда вахар» яхача, С. М. Кирова цІерагІча колхозашка ахаьей сонгІа дьтта аха дезаш да. Цу колхозашка хьба дьтта аха дезаш хиннар «Сельхозтехника» яь.

Цхьаь цаІ колхоз яц районе кхашка органически удобренеш ехка, гураьь дийнача дІата подкормка яь. ХІаьта бІаьстий дІас езача культурай фу доацаш да. Бакъда, Орджоникидзе цІерагІча колхозе тоьал ІалашдІеш хьажкІийи горохей фу.

Советски районерча боахамашка шоай долаш дола кхочамбоацараш хІанзе а дІа ца доахе хьувкъаш лакхбуларгбац.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХАЛКЪА УНИВЕРСИТЕТИЙ АКТИВА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНИ

МОСКВА, 25 март. (ТАСС-а корр.). Халкъа университетий гІулакхаш дІахо дегІадоалдараш эргадоахаш тІедаран хетаме а тахан столице хьайийлае цу общественни дешара заведений актива Ерригсоюзни совещани.

ДІайоллача юкъе дош оалаш совещани хьайийллар халкъа университетий Центральни совета председатела, «Знание» яхе ерригсоюзни общества правлене председатела академика И. И. Артоболевски. Гулбеннарше ладийгІар «Знание» яхача ерригсоюзни общества Центральни совета президиума члена, правлене председатела хьалхарча заместителе Ю. К. Фишевски «Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара декъерен Іилма-технически прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсамерен халкъа университетий лоархІам лакхбоа хьакъехьа» дьча докладага.

Докладчика дийцар дІадахача шера октябре тІаийцача «Халкъа университетий болх тоабара хьакъехьа» КПСС ЦК соцам кхочашбоа хІанзалца хаа даьраш. ВІашагІъяьннай халкъа университетий Центральни совет, чІоагІъяьй министерствашкарча, ведомствашкарча, общественни организацешкарча общественни советий новкъостала советий хьакъехьара положени. Решени тІаийцар В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дузара хетаме халкъа университетий ерригсоюзни общественни смотр чакхъяккха дьена.

Цхьабакъда, из долла хІана, белгалдаьккхар Ю. К. Фишевски, КПСС ЦК соцам чакхбоккхара беча боллало лоархІамеча, тоаеча болла юкъаг мара вы, халкъа университетий боахама тІаш царна кугагадечен хІанз а дукха шІенкашта кхочачбоацараш долаш хилараш хІаьта а.

Цул тІехьагІа доклад юкъе болабелар совещане дакъа лоацараш.

КОММУНИСТИЧЕСКИИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА СОВЕЩАНИ КИЙЧЪЕЧА КОМИССЕ ЗАСЕДАНЕХ ЙОЛА

КОММЮНИКЕ

18 марта денз 22 мартага кхаччалца Москве хилар коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъера совещани кийчъеча Комиссе заседанеш.

Кийчо яра комисса балха юкъе дакъа лоацаш хилар укх коммунистически болхлойи партей делегацеш: Австрале Коммунистически парте, Австре Коммунистически парте, Алжира социалистически авангарда парте, Аргентина Коммунистически парте, Бельге Коммунистически парте, Болгарски коммунистически парте, Боливе Коммунистически парте, Бразильски коммунистически парте, Великобритане Коммунистически парте, Венгерски социалистически болхлой парте, Венесуэла Коммунистически парте, Гаите коммунистий Объединенни парте, Гваделупске коммунистически парте, къахьегама Гватемальски парте, Германе Коммунистически парте, Германе Социалистически едини парте, Малхбузен Берлина Социалистически едини парте, Гондураса Коммунистически парте, Греце Коммунистически парте, Дание Коммунистически парте, Доминиканскии коммунистически парте, Израиля Коммунистически парте, Индие Коммунистически парте, Иордански коммунистически парте, Иракски коммунистически парте, Ирана халкъа парте, Ирландски болхлой парте, Къилбаседа Ирландие Коммунистически парте, Испане Коммунистически парте, Итальянски Коммунистически парте, Канада Коммунистически парте, Кипра къахьегама халкъа Прогрессивни парте, Колумбе Коммунистически парте, Коста-Рика халкъа авангарда парте, Ливански коммунистически парте, Люксембурга Коммунистически парте, Мухьабелкхарен социалистически парте (Марокко), Мартиникски коммунистически парте, Мексикански коммунистически парте, Монгольски халкъа-революционни парте, Никарагуански социалистически парте, Панама халкъа парте, Парагвайски коммунистически парте, Перуански коммунистически парте, Польски объединенни болхлой парте, Португальски коммунистически парте, Пуэрториканскии коммунистически парте, Реюньонски коммунистически парте, Румынски коммунистически парте, Сальвадора Коммунистически парте, Санмаринскии коммунистически парте, Сирийски коммунистически парте, Советски Союза Коммунистически парте, Судански коммунистически парте, США Коммунистически парте, Туниски коммунистически парте, Турце Коммунистически парте, Уругвая Коммунистически парте, Финляндие Коммунистически парте, Французски коммунистически парте, Цейлона Коммунистически парте, Чехословаке Коммунистически парте, Чиле Коммунистически парте, къахьегама Швейцарски парте, Эквадора Коммунистически парте, Къилбаседа Африкански Коммунистически парте.

Наблюдателаш болаш заседанешка хилар шоайне коммунисташ — Австралийски парте [illegible].

«Коммунистически болхлойи партей, деррига антиимпериалистически ницой хІаьарча этапе империализмана дуьхьларча къовсама декхарши цар дола гІулакхий цхьоагІон» аьлча консультативни вІашагІкхетаро къастаь дел повестка а йолаш гулъергйолча Совещане керттерча документа проект йийцар. Кийчо ечча комиссена юкъе дакъа лоацаш хиннарача шоай делегацешта Кийчо яра заседанеш дІайоаланйтаргІьча коммунистически болхлойи партей центральни комитеташка проект йохьийтаргІдалаш барт а бир. Совещанена кхыйола материалаш кийчъяра перадек а оттайир, комиссена юкъе дакъа лоацараша.

Комиссе дийцар Совещане дІахьара организационни дешаш. Кийчо а комиссе ший тІехьарча сессе гулдургьа Москве укх шера 23 мае.

Дунен халкъашта юкъера Совещани хьаелларгьа Москве 1969 шера 5 июне.

Кийчо еча комиссе юха а чІоагІдир хургйолча Совещанена юкъе дакъа лаьара ерригa коммунистически болхлойи партеш тІахьехилга.

Новкъосташха вІашш гІулакх а лоаттадеш баьча Кийчо еча комиссе балхе цІаьхха а гучадаьккхар империализмана духьал, марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма принципальни ларда тІа юкъара догадиттараш хилара тІехьа лоаттабеча къовсаме кхоталра коммунистически болхлойи партей уйла чІоагІлуш хилар.

Юртбоахама культураш дІаяь лаьтта ши бІаь гектар тІаьххийттад укх шера Шелковской района «Красный пахарь» колхозе. Ихал лаьтта петрехи кІоторгехи цІендаьд цу боахаме.

— Дика кийчбеннаб тха боахамехкаш леладераш бІаьсти из культураш дІас. Гураьхе а аьхар охха лаьтта, бІаьсти аха лезар дукхьал петрех цІендаь лаьтта шора дац. Цох ах хІанзе аька даьнвад тхо,— йоах совхоза агронома Э. Мамбетова.

Лаьтта охкаше а дІадуеш латт колхозе хьат. Петрах цІендаьча лаьтта 40 гектара тІа дІайийнай горох.

Дика хьакьаьт укхаза трактористa Абшнин Кирилл. Денна ший смене задани 130 процент а кхы тІех а кхочашдо.

СУРТА ТІА: петрех цІендаь лаьтта ниш аха деза дуки колхоза керттерча агронома Э. Мамбетова (аьттехьа), тракториста Абшнина.

И. Плиева сурт.

Коллектива сий — хьа сий

ГОВЗАНЧАШ КХЕБУ ПХЬОАЛЕ

Производства ветеранийн дика гIулакхаш сийлениа дIахо лакха дохкарийла ба кагирхой. Цу кепа чIоагIа йоакхе «Красный молот» завода № 16 йолча цеха метикии участка къахьегама ветеранаша. Шоай болх, производстве цех дукха езаргIолаш, болхлой сий лакха лоаттадергдаш хетабу шар херда балха бахка кагирхой.

Массехк шу хьалха, профессионально-техническа училища а юкъерча школа а дукха выпускникаш шоайшига балха бахкача, цу дешах лаьца собрани йир № 16 йолча цеха болхлоша. Кагирхошта балха говзал Iомаяра дахка новкъостал яь, бокъонца бала болхлой хьалкхебе, шоай сий а коллектива сий а лар лакха лоаттадергIолаш гIулакх лаьштIехьдакхха социалистически декхараш тIаийцар къахьегама ветеранаша, токараша Н. С. Детистовас, К. Я. Шилиновас, кхычар. Цех хьахиннар дика да. Из дика гIулакх дIадоладаь ахьа шу доалача хана шай сменин чорма кхоачаш на сиг цхьаьхха къона болхло вакхо цул хьалхарча [illegible] напаша ясала болх бен 14—16 сагI хиннача пехе. Итт къонача болхлочо шоай балха разрядаш лакхйир, коммунистически къахьегама ударник ахта сийлен цIи къахьар ийс болхлочо. Къахьегама дисциплина толхаш метиг наьсдалар метикии участко.

Дукха ха яланехьа налрай лхьажле а хинна дIаьттар из участок. Цига балха говзал Iомраьяьна балхлой чIоагIа эшача хьача цехашка балха кIахьонабо бахьар. Масала, Шилиева Клавдия Ивановнай ученица № 2 болца механически цехе балха хилитай. Дика болхло лоархIаш я цига. Каст-каста шай хьалха хиича хьехархо йолча ийа шай бахках лаьца дукъ па, дукха даргIовл. Къахьегама ветеранийн уж сакха беза ученикаш дукха ба завода кхыча цехашка, балхаш дий.

Кагирхошта [illegible] кха лакха доал комсомолой а. Цу участкерча 16 комсомольца, къахьегама ветеранийн новкъосталца, вIаьштIехьдьлаш къахьегама дисциплина чIоагIъяпа, къахьегама оасаоле лакхъяра, кхьдела лекхараш кхоачашдара нагкахой сарпагIбахьа. Цу гIулакхар шиа сарпагIбаьккаб къона товараш Алехия Владимир, Димтонев Люба, Резванова Надежда, Раинонов Виктор, Хожахмелова Гтужмала, кхыбараш. Цулухьа ВЛКСМ 50 шу яха сийлен цIи елар цу участка коллектива.

Кагирхошца маштта, молагIа болх бу къахьегама ветеранаша метикии участкe? Цахе хаьтта балха вера Петров Александр.

— Токарь хила безам ба са. Iомае сона ни говзал, ветар ху из кошххагIнолча мастера Иванов Николай Прокофьевичерг. Из говзал пуина Iомие кьокаю Летистова Надежда Сергеевна. Нийсача новкъа ваха гIортача болхлочоа дог оаьле дохаш новкъосталау 26 шу сонгIача хана цига болх беш йолча Надежда Сергеевнас.

Дукъхача кагирхоштa Iомалой ца говзал. ТIеххьара вай мехка хиннача профсоюзий съезда делегат я из. Дешо кадгаш де цуи дазаш оал лох. Из ишта хи а за. Тайп-тайпарча станокаш тIа балх бе хов цуина, но кийчъю продукция саккат доаш [illegible], норма дIара сменагIа тIехкхачайъе.

— Кертердар станок бовзар да. Цох бизза лийда аца беза. ТIакха дика хувгьа кийчъю продукци. IаIла беча балха кеча коллективане хьалхашка хьа бехиткхаме хилар кхетале беза. Хьайх коллективе балла тешам бен ма бе, къона волча хана деха лаьха лоаттадар хьай сий, — яхача дешашца дIайолаю Надежда Сергеевнас кьалхара шай боезъа къаьнача токараша. Нагахь санна хе Iомае гIоннa говзал кIорагагIа йоала ученик гIойта, хIана хаа ча тIера вале, цох декххал дий хул хьехархо, пуина из болх бозабейтара хьинар кха ма дем къахьег из. Шай болх бешаш кIоматхьанарга хьалхарча зевошке а хьахьехкар Петров Александр. Цо бутт боалламехьа сагIа новкъостал доацаш болх бе, болхлой ма. ХIаьта-укх шера дикаша бетта балха оашал [illegible] из. Участка комсомольски организаце ВЛКСМ членалла дIайийна из. Цитта балха говзал цIаьраме новкъостал ду Надежда Сергеевнас Радионов Виктора а.

Хьалха балха верача хана къонача болхлочо вица хьалха дийтарах тайша из пуи хIтхара болх дIдахан, шай балхаммаа дух безам сенбалао. Из дика кхеталу бакхалйолча мастера Иванов Николай Прокофьевича. Пхьайна меттигаш инйсау керда балха верача сага метIа кела станок хуш, а пуина из ашша инструменташ ца хулийтам. Цитта хьанаьчий бетта болх бича шай бахках дог анхах дIашнгача сага. Къона беса лелабу из бол метиг участкерча мастераша. Керда балха вевача сага вол хьа хьалхулйит цига. Из бальан дохаш хар хьаьца алаш дакхагIа хул, балхах безам болх. Масала, Радионов Виктора хьалхача бетта 150 сом алапа хийна, ногх беттанхьа а бIаь сомал чухнаька ца оалин алапи хоа кудалбесар из. Цу гIулакхо новкъостал дир дукъх хьаза пола болхло ва, хIана по тоакхал ху из кхоанчи профессех, болхле кха сий лоаш цIи ма лелаеш хилараl.

Къонача болхлочун лоаттIача хьоаза йоакхь ю тха ветерана, культурни профессиональни из дегIабалаю. Нагахь къонача токара станочнига болх дика бейи моральни поощрени а луина. къахьегама ветеранашца цхьайа сийлен досиа тIа пIехкью цIераш. Царех ва токарь В. Алехин, И. Капустинов.

Толамца шоай балха говзал карерадалча къонача балхлоча мий хьхарохена шоашта саккъ, дог раьзи велии шоай балха вийт дIалу верза балха бахьхача наха. Масала, токара Шустова Галинас чIоагIа новкъостал йир керда токара говзал Iомаеш йолча Высоевская Любайна, цуина цхьана шай квалификаци лайх а ец.

Кагирхошта юкъе цхетеш болх бар чIоагIа чоалханен доархIаме гIулакх ва. Цхьайола меттигаш инйсау шар къахьегама дисциплина телкаш а. Керда балха бахкар дикагIа лоархIаш бола къона балхлой а гIалат болаш хул. Цу хана из нийсача новкъа ваьккха саг цIакха хьалгвбаш пуина, дайк бариш хкаш хуврже из.

Цхьан хийнахь лаьхе вай вийна къона токарь Радионов Виктор хьалхарча сменагIа балха ара из воалаш висар. ХIаьта шоллагIча сменагIа балха вора из. Цо из лаьхар шоллагIча смене болхлой на тохаьга шийна хайнадаь. Шийна декхар тIа за дитар дукха толамца кхоачашйир из задани. цIена чакхъяьчкхаэ шоллагIйола смена. ДIахо йодача хана из сайна вар ве йиш йоацига, пуигара хьона тIалат магагIа ца дIалайтар пуина. Из шай тIалат дика кхеталир. цул тIехьагIа из дош лелар хIахо йодача хана коллективана шай бехках балха тIа къовзам ца дийлира, шийх бенна тешам ца бовбе.

Цитта кагирхошта юкъе дукха балхаш я дош. Ленински къахьегама вахте лаьттача дерхь балха бахьхача къонача болхлоша доакха толамаш дакхагIа хилийтаьв, доккха новкъостал ду участка къахьегама ветеранаша.

С. КОСТИН.

Приборо хоам бу:

«МЕХКДАЬТТА ДОЛАШ ДА»

Геофизика Ерригсоюзни Iилматохкама институте лабораторе кхьхача приборах АСГ-1 йоаккIа тиний, хIаьта цуо шаIаш ца гучадаьнна пхиш лакха автоматически хоам бар. Из мехкдаьтта, газа, кIора тIоалам лаха лоархIа я. Болх байтача хана йттой чоалханен, йоаца из йоакха из, хоача баьта соа [illegible] — тхьо килограмм.

000—000 метр сиха лаьттача лаьттанче гIолла «Iарт сапна чакхбол АСГ, хIаьта вагахьа сапна лаьттан чекамгара газ, мехкдаьтта е кIор гучабаьлча, цу хьалъелче буруветтарашка хоам бу цо.

— Хьалха буруи латтадаш кIоарга скважинаш йоалхача хана, — боах лабораторе куллакхочо геолого-минералогически Iилмий доктора Юровский Юре, хетаргхьарча методанца тохкар газ, мехкдаьтта е кIор болла моттиг. Цо дукха хи йоайера, хIаьта хийттар массаза мийн долаш а хиллар. ХIаьта кIоанга мах болаш буруи тела хIара скважини лекхаргдаьхь а кхы дукхагIа а ваар сиа.

АСГ йош хулийт буруи тохача хана, скважина мел кIоарга лага а, газ мехкдаьтта е кIор болла метиг наррийча цу хьалъелча тешшаме автоматически хоам бе. Приборо йетта хоам бу сагIанна меррхал аракхосса «безам болаш» хилархь, йоакха кIаж ета йоаьяла, кIа дал тарлуш хиларх. Долче, приборо оборудовани лорае, средствии кхоъ, тоаро хулийт икхьанна буруи техни геологишта хIама гуче ца доалаш дисача хана ийсдала тарлуш дола хитарош ца хилийта.

Скважине мехкдаьтта е газ хоамагIа а хоам, буруветтараш аьоалагIа тохкаш бе боллаургба, хIаьта мехера а мехкдаьтташ гIон хьалдолладолийтагIа пар сIаштIохьо а доакихаргда.

Краснодарски Краен Управени буруи леттаи скважинаш йоахача техникеи лийа чакхьаьнай оргбор. Из дукхи арамца йоалдергIа укх шера.

Елена КУРКОВСКАЯ. (АПН).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача ден сийна доккхий социалистически декхараш тIаийцад тха района колхоза. Берригта шоа тIа а бахийта шоай дош кхоачашдеш бе уж хIана.

Укх бетта района массайолча колхозе хиннай «1969 шера хьайбайн продуктий кхара лъахьа» партийни организацене, советски болхлой, организаце хьалхарча лаьтте декхараш дукхаш лаьрхьа тайна собрани.

19 марта хиллача шерте района кхелуне областе [illegible] предложени, болхлой [illegible] болхам сахха латIаболлебора [illegible].

[illegible] шера кийне [illegible] Рассада кхьера [illegible] лаа я. ХIадалехьа 10 эзар квадрат метр бахча парникаша дIалийнада тхьаща. Хьалха кIачуа тхьан шай оассала 50 центнер чуд лерхI тхьаьнча лелаерашка. Из бальан лелаш йиш хурьга аьлкийн гуранхьа тхьаьнка лист чуаш а из йоасьае а.

Тха колхозашка [illegible] йола паринкаш [illegible], пленкаш.

Парникашкара балхаш дIадолаладалехьа района хилар тхьанга делаерий семинар. Цига лийнар тхьанга кхелара йолча агротехникаш, токаьнаьнча тхьанка лелаерашка йийнар шоай бахке опыт. Семинара делха лоаман 300 сонгIа саг вав. Уж бар колхозийн председателаш, парторганизацей секретараш, мотсоветий председателаш, агрономаш, бригадираш, гIорбахьна тхьаьнка лелаераш.

1969 шера района колхозаша дерхI дIадалача шерачул 25 процент дукхагIа [illegible] 5600 тонн хлат чуд, [illegible] кхенга [illegible] дукхагIа. [illegible] ца, бола хлат дукхагIа дерга [illegible] 000 декхарш дIаворгьа [illegible]

Хьалха [illegible] болх [illegible] вай опыте хьагойт ерригa культураш хьувкъае тха тороаш йолга. 1968 шера хаоттама хьалаш хала хинналале а цхьайолча колхозашка юкъера лаьрхIача районе чубеначул лакхагIа хьудкъаш чубера. «Орджоникидзе» цIерагIча, «Коммунизмага бола некъ» яхача колхозашка хIара гектара тIара 18—20 центнер гIуранхьа дIадув хлат чуда. А. Шерипова цIерагIча колхоза хьажкIаш лелаерашта хIара гектара тIара 21 центнер фуальъкха хьакIа хьар.

Района колхозашка хIара гектара [illegible] дукхагIа [illegible]. [illegible] дIалийнача [illegible] хIаьта С. Орджоникидзе, А. Шерипова цIерагIча колхозашка гуранхь лийнача лаьта хIалаехьа подкормка хьй. ХIаьта из хьатIа из доаташ дисача мха хуврга.

Лакха социалистически декхараш тIаийнад района кортбоаламан къахьегамаша технически культураш лаевра дахьа а. Тхьаьнка дIадо къоастаьа лаьтта 546 гектарагIа дIакхоачаш да, бере — 450 гектарагIа буворба. Колхозашка пачахьалкхенга декхаргIа 546 тонн тхьаьнкаа. Уж цхьалаш кхоачашьяра дIайийначa культуранно дика гIулакх дергда колхозашка. Хашахьа а чахал а удобренеш тоасаргьа, лаьрехи ца доаллача хIамахьа баьповгIаш доарара де доарадеш дерда. ДIакагIйолча агротехническа хашашка дIахоргьа бIаьсти ма культураш.

Ерригаш хIара, из аьпна бахча керхоашка Iаьашдаьх лоаверна I-гIча классах воза фу. Гураьа хIанаш дIахоргIолча лаьттах 30 процент кхоачаргIа цуина. Цо торо хулийтаргьа колхозий доакъара дIадаьрзандаргьа. Ерригаш колхоза Дукх-Йолчаьна [illegible] лахьа тхьаьнка [illegible].

Къаьстта боккхача лоархIаме гIулакх да дIахо хьайбаш лелалерашта юкъе социалистически къахьегам ар. В. И. Ленина ваь 100 шу хьаьзара накъабалхача района къахьегамхоша лаьрхIад 8420 белана дIакхачаш хьайбаш дебаде. хIара 100 Iаьттагiехьа 90 Iасьаг хьалхаде.

ХIаьнадехьа колхозаша тIехкоачаьна дукх декхарш ах шера [illegible]. Укх гаргарча шерашка хьайбаш баьдам лоттабеньхи [illegible] — из да района хьайбаш лелабораге хьар хьалха лаьтте дакар.

1969 шера юртбоахи дегIабаладара йоаккхий тороаш а района къахьегамхой. Царех хаьхулка дикагIа найда оаш гIертам бе уж.

Батача ваьха культурно-бытовой хьалаш тоадара, берийн медицински учрежденеш болх тоабара къаьстта терхаш тIабабахийтаб оаза. Укх шера хьаьчертьа клуб, 4 берий бош, 5 бини, 3 медицински пункт, лехарнеш. А. Шерипова цIерагIча колхозе хьалъе дерхI концертни зала. Цо йиш хулийтаргьа колхоза экономико дIадо а дегIабоале.

Лоамашка ухкача колхозий экономика дегIабоалара мероприятеш кхоачахдера партийни организацеша а тоабаь шоай организаторски [illegible] болх. Къаьстта боккха а лоархIаме участникашка коммунисташ дIа-еха лийсбара, хIара коммунисто бехкенаш лакхбара.

А. [illegible]

КПСС Новый-Юртан райкома секретарь.

СОВЕТСКИ ДАЬХЕН ДОЗАНАШ ТIАКХУВДА [illegible] ЙОАЦАШ [illegible]

[illegible] гIайрен [illegible] китайски [illegible] тIема [illegible] протест кхайкхош хIано а митингаш хьу промышленни предприятешка, совхозашка колхозашка, институташка, [illegible].

МОСКВА. Мао Цзэ-дуна клико доладаь бандитски гIулакхаш хоадамболлаш бехке лаьрхIар В. В. Куйбышева цIерагIча электрозавода коллективо.

Дукхаш нах гулбеннача митинге слесара комсомольца Коньков Геннадис аьлар: «ВIалла дукха ха я ас салтий шинель яр тIера Iоьяьна. Фоапре дIуранх деча хана советско-китайски доазон тIа лаьттаа оо, хIана тIехьара событеш хиннача. Провокаторашта ма довтIар хаьл. Уйта хургаш из дIахо йодача хана я. Берригача къонача электрозаводашка цIерагIа аз дIахайкаду, итара хьахха пирти ма ихайнинге а ухоах дIарвар деза доазонаш лорае оттахийча хилар».

Электрозаводаша тIаийцача резолюце тIа йоах: «Низаш ца кходеш чъахьегаргка вай тар ма ду дукхагIа гIехдина электротехнически оборудовани мехка аьар дукха, воай граждански декхар кхоачашдерга вай воай майрача пограничникаша шоай тIема декхар кхоачашдеш санна.

КАЛУГА. Массане а пхьатаре воакбенна бехке йир китайски гIаьравой оIаха провокаци чоа дIалайна Кировски заводе болхлой митинге.

Болхлой коллективо хетар хьахайкадир слесара А. А. Поляковa. Цо аьлар: дувца ца хоача тайпара антисоветски метIаьлеш дуцара чотах экономике шоай байна аьттув къайлабахьа вIашгIехьдаргдаш лекински авантюристий.

КНР болхлоши ахархошеш юхера а къоастадергда шоай цIенагIа воля лоттагIеи шоай лорхагIа воля моастагIа малагIа ва, Мао клика вIаштIехьдаргдаш китайски халкъ дукхо Iехале.

А. А. Поляковeн митинге къамьлаш лаьча кхычари Коммунистически партенен Советски правительствовен дош делар, заводa къахьегамхоша дукхаезачи Даьхен оборонни низ чIоагIбарг шоай айдаш кходеш па хилара.

СССР КЪУЛВЕХЬАРА ДОАЗУВ. Къулбехьара доазув лорадеш йолча шаьан эскара водолазалоаш протеста митинг хилар дальневосточна драхон тIа маострашe герол [illegible] хьовзаьнча провокацешта дукхьлай. Митинге бар Дамански гIайре лорхача хьаца хиннача тIем тIа ниввача Советски Союза Турпала полковника Д. В. Леонова гаргара нах.

Дув буеш сейна лийкар цига старшиннен Ушаков Георге дешаш:

— Геразга гIоллерча тхоай байнача доттагIех дув бу оаш цар сийлахьча тIема гIуллакхешта тешаме хила. Эргайоахаш тоаргьа сахх гхоай тIема говзал. Къонахчал долаш, кхерам фий ца хоаш боли вах хьалкхебу дозоадо. Тхоаа лIаваар шай са дIалела кийча ва дукхабенача Дай-мехка шерелзале бахьан доаш. Из цIаьала а дош ма дулла Пекина доаш лерашта. Китайски авантюристий хIара провокаци [illegible] гIакхуала йиш йоацаш да Советски Союзаг доазонаш.

(ТАСС).

Грозненски «Металлист» завода шоллагIча цеха дукха балхлой ба Ленински къахьегама вахте а йтта йоаьтта хьалханка латта декхараш тIехкоачашдеш. Царех ва слесарь, коммунистически къахьегама ударник Р. Гуноса. Цхьа сменаа дIахайташ цо сменагIа норма 120—125 процент кхоачаш ца еш. Иштта къахьегрия хIанзлехьа шоллагIча квартала чотах болх беш ва из. Цо цига болх бича дукхача иоршашка из лакха къахьегама толамаш дахарах, советка цуина елар меттигерча промышленносте министерства «Социалистически хьа отличникха значок».

СУРТА ТIА: слесарь Р. Гуносcи.

[illegible] сурт.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА

В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна накъьалхара доккхий социалистически декхараш тIа а ийна къахьегама вахте лаьтт «Октябрьнефть» НПУ телемеханизированни промысла кхоалагIча бригада коллективо. ДIадахача шера задани 102,5 процент кхоачаш а ец, планах дентIачул сонгIа 400 тонни мехкдаьтта деннад цо Даьхена.

Къонача скважинашка болх бу бригада коллективо. Из бахьан долаш къахьегама оасарле лакхъяра дукха геолого-технически мероприятеш чакхьяха езаш хул. Укх шера дукхьал хьалхарча шин бетта балха юкъейнхьой 10 геологотехнически мероприятеш. Цу гIуллакхо дикка лакхйир къахьегама оасарле. Иттаж шерашка ца сонаш даьм хьаукхаш латте мехкдаьтта цхьайолча меттигашкара эшадалa дагьара. Цхьабакхьа из миттa дале а хьинари йоакха опыте йолча мехкдаьттахошка тайп-тайпара лоархIаме мероприятеш балха юкъе а кхухьаш, лаьттам кIалхара хьалoагIа «Iаьржа дошув» сонаш.

Дийнахьа буси 48 тонн сонгIа доатар доаккх мастер Дроздов Валентин Андреевич верте лаьттача цу бригада коллективо. ТIехьагIа хаклу бригаде къахьегама оасарле. цхьабакьа цуига хьежна пачхьалкхен задани а тIатепай коллективаьа. Масала, соахха дийнахьа буси лакха доза мехкдаьтта 47 тонн маршьа хинача укх шера 42 тонн я.

Нов. Дроздова бригада 7 сагах лаьттача цу аIашигача коллективо шоаьх тешам болийтаб, цхьаккхача лаьсех бIу ца къобеш миочите йилла пачахьалкхен задани кхоачашьяргпир аIагойтаз.

Лакха къахьегама толамаш доахаш дIадоладьа коллективо пятилетка дохьагIа шу а. Январ-февралаи шин бетта задани 0,9 процент тIехкоачаш а я, планах сонгIа 10 тонн мехкдаьтта довлча бригадa баалхама. Цу болхьа 6,5 процент лакххьенар къахьегама [illegible].

Халев [illegible] ба мехкдаьтта доахарий болх. Цхьабакъа, хукхабарий чIоагIа безам тIаува бойран бийран кордлийвай лехь дохача цу говзало. Ларах, чаьлах, мехах ца кхерам, гIалат ца доалийташ бе безам ба мехкдаьтта доахарий болх. Нагахь цар балха тIа гIалат далийтача кхераш сенам.ле хул пачхалкхена.

Укх Iаь чIоагIа шийла, хала ха лаьттар. Цхьайолча хана цхьайха ы [illegible]. Дроздов дарIалла болх хьа ца булаш хаьа, мух-хьекхаш хадаш кхар. Цхьабакъа уж Iалама халенаш эша а ем хьинар лех ца долийташ чакхбол нов. Дроздова кулгалу коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаш цу бригада. ЙоагIаш сенай цуина из. Цу бригада дола лем 60 скважинаш я. Мелла хала, шийла ха ца еттарах цIаккха ца социйташ болх байтаб бригада. баьлхаш шоай участкерча скважинашка.

БелгалбаI лов бригаде къаьстта дика болх бу операторш Юсупов Хамзаа, Кудочкин Ваский. Дика доаг ху цар шоай участкерча скважинашка, гIалат дажлаьале чахха тоаду. Ший хашахьа даьтта хьахх, цIенъе, кхьдела де доза балхаш ду.

Кхьега къахьейтачал нов. Дроздова ший бригада уж лакха къахьегама толамаш доахаче. Боккхьца зола мехкдаьттахо ва из. Ший болт дика бош цуина, безам хьабу. Дег чуича бошиа хIамах кулг тоса, шай меттиге дIанийсау из. 26 шу сонгIа за я цо лаьттан кIалхо буййоахам ца гIалагца дошув» доаза. Хьанна тоаш, Iимерза за нов. Дроздов. Цо Iовзаь ошта бригадерча болхлошта аьту, лаьа хьаье [illegible] теладш къалхьег. Цулухьа коллективерча болхлоша ший ху цуо.

Хьинар долча, барт байнача цу коллективо тIаийца социалистически декхараш доккхий да: В. И. Ленин ваьча дийнахь дена бIаь шу дизара сийна планца сонгIа 240 тонни 7 ноябрь хьатIакхичаленьа 240 тонни мехкдаьтта Даьхена дIадала дерхI коллективо. ТIаьха цуи дош балха тIа доаль тоаяшш за. Тешам ба цу декхарех лакхача толамашца из коллектив доархIаергхилархах.

Т. [illegible]

Дамански ахача советски гIайрен тIа 2 марта, китайсан Iаьдалаша тIема провокаци доланьча йийи цхьаралашта юкъерча шай баьхах воалар Геннадий Васильевич Андеев — Нижне-Михайловкера рыбак. Говрица тIема кхоачам тIа а кхуххаш вай пограничникашта новкъостал деш хиннав Андеев. ХIанз автомат шийца а йолаш бу цо болх. ТIехьашкхьаьвар — цуй наьха вар Владимир Георгиевич Андеев.

Ю. Муравьев Н. Назаров телефото. ТАСС фотохроника.

ХЬАЙБАШ ДИКАЧА ФУХ ХИЛИЙТАРА

КПСС ЦК мартовски пленума тIехьагIарчен Пленумана бертаьа декхара дулхи шуреи йоаккхилга дIахо дегIаоахьалара дакха продуктивность йоалхайбаш лебалаш бакхача [illegible] хилар. Цулухьа укх тIеххьарча шерашка МалгIабица района болхамашка боккха теркам тIабахийт племенной болх тоабара. Управлене болхамашка вIаштIехьаьхьа шурийна лаьрхIа доахан лелараш кхабараш ша хьалаш. Зоотехнически мероприятеш ерригга комплекс чакхъяьйхай, юхьашара производственни учет нийса лелаергйола гIулакх кхоачашдаь, племенной балха серветаш кхьайладалай. Цу лоргаше торе хулийт хьайбай продуктивность лакхъе, цу фух волча доахах доала боккхаа найдашера дикагIаьо гучалакхда.

«Кавказ» яхача колхозе зооветеринарни специалисташа племенной болх лелабу массехк шу да. ХIара шера выбраковка еш леттача Iулашцара дIадоах-продуктивность лоха йоза доахан. ХIаьта дIахаьхадарна меттел хьатталу шоай доахах долча Iаьсех хьалхедаь шинараш. Из бахьан долаш хIара шера лакхлу хьайбай продуктивность. Масала, нагахь санна 1966 шера хIара кIоабача Iаттагара 1834 килограмм шура йоаккхаш хиннале 1968 шера 1963 килограмм лакхар.

Фу бахьан долаш лакхъенар шура иштта сиха? Доакъара бола лаьтIехьарам кхьаашна боккха терхам тIабохийт колхоза специалисташа племенной бохк тоабара. Деттача доахан Iула фемент е лаьрхIача хIара Iатта, шинарий дикка лакха хила еза. ХIара беждана еттадаь картотека да. Нартйа дIахазу етт шалагIча фух ба, цул хIара беттара продуктивность, шурий хьаьнал, бугIе хикка, бахка беза ха, кхьдела кьолхадаш. ХIара бежана из учет лелабах зоотехника - бригадира торе хул леттача Iула ренбу лоа дIахат из дохаш пикагIалла доахан дарза.

ДIадаха шу чакхдоалаш ец шу доллуш «Кавказ» яхача колхозе деттача доахан Iула ремонт е 72 бежан къоастадаьа. Цул сонгIа уж хьайбаш къаьстта учете латт. Царех хьахинка Iаьсий къаьстта лелалу, хIаьта шарна лаьрхIа доакъара вадаш еттаю. Шура яу ца чакхьалча Iаьсех къаьстта группа ю. Кертерча дахьла гуйрийнен Iаьта заьалаь, проблочано доаьа лакаргдоаш оийсу.

ДIадахача шера «Ингушский» совхозе деррачча доахах беса цхьатарра доза. цхьан фух, продуктивность лакха йола доахан хьакъоастадаь шурийна лаьрхIа цIеча фух долча хьайбаш 300 етт болаш цхьа Iул аIашагIдеххад. Цу доахана дIаь Iаьсий къаьстта кхаба а кхоабаш хьалхоле а къаьнача доахан мотта ум цIенттале а лерхI укхаш. ХIанз совхозе къаьнача хьайбашта ремонта лаьрхIа тхьаь, етт Iаса да лаьрхIа етталча доакъара рашкиен кхоабаш. ТIехьара хана боккха теркам тIабохийт укхаз доакъара бал чIоагIара. Моначa доакъара лаьрхIа культураш дIае 650 гектар сонгIа дIакъоастадаь. Апрель бетта дош гуйре тIехьакхалана хьайбашта даш лакха цIашогIаьва бальцаш хургIолаш дIайийнай доакъара лаьрхIа культураш.

Кхабара лелалари лерттIа вIашгIехьдоаккхаш зоотехнически племенной болх дIабахьарe дика результаташ ху.

Зооветеринарни специалисташа шоай берраа кхетам тIабарзабаь племенной болх тоабара.

Б. ЧЕРГИЗОВ.

МалгIабица районни производстве управлени [illegible] кагIа зоотехник.

«СЕРДАЛО»

2-гIа агI., 27 март, 1969 шу.

Коминтерна 50 шу дизара хетаю

Москохрчу союзий Цlен ... лонски зале 25 марте хьайийназ Коммунистически Интернационал віашагІделла 50 шу дизара хетаь Іилман сесси.

Президиуме — коьххьаьий А. Я. Пельше, М. А. Суслов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, КПСС ветеранаш Ф. Н. Петров, А. И. Микоян, СССР Іилмай Академе президент М. В. Келдыш, кхыбараш.

Коминтерн віашагІделла 50 шу дизар беррачу коммунистически белама деза де ду. Сесси дакъа лоацараша дІайха моаршал телар вежарашца йолча партешкарча Коминтерна деятеляшка, хІаьта миштта Коминтерна аппарате а цун хапайсаден организашка а болх беш болча новкъосташка: Германе Социалистически единни парте ЦК хьалхарча секретарага, ГДР пачхьалкхен совета председателага В. Ульбрихтага, СЕПГ ЦК членага А. Куреллага, Французски коммунистически парте Политбюро членашка Ж. Дюкло, Р. Гийогем, вовзаш волча французски коммунистически белама деятелага Ж. Коньога, Испане Коммунистически парте председателага Д. Ибаррурега, Сирийски коммунистически парте ЦК Генеральни секретарага Х. Багдашага, Люксембурга Коммунистически парте председателага Д. Урбанега, Венгерски социалистически белхалой парте ЦК Политбюро членага Д. Немешага, Итальянски коммунистически парте кулгала членага Э. Серенега, Болгарски коммунистически парте ЦК членага Д. Аврамовга, Финляндие коммунистически парте вожхача деятелага Т. Лейхенага, вовзаш волча Великобритане Коммунистически парте деятелага П. Керригага.

Сесси ба дуней халкъаште миэера коммунистически белхалой партей совещании хийчъеча миссе заседание дикъа лоацараш, хоазол лехьарча махкий коммунистически болхлой партей Іилман учреждеменей викалаш.

Сесси хьайийлар КПСС ЦК члена, КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Института директора, академика П. Н. Федосеева.

Сесси дІайелаш дош аьлар КПСС ЦК Политбюро члена КПСС ЦК секретара М. А. Суслова.

Коммунистически интернационала исторически леархІама хьакхоьа доклад йир КПСС ЦК секретара Б. Н. Пономарева.

Цуа тІехьагІа къамаьл де дош делар Вальтер Ульбрихта. Цун доклада тема «Коммунистически Интернационал империалистически тІемаи фашизманеи духьала лоаттабеча къовсаме».

Сесси ераш я КПСС ЦК-ара марксизма - ленинизма Института, общественни Іилмай Академи, Лаьхкера партийни школа, СССР Іилмай Академе гуманитарни институташ. (ТАСС).

ТХОГА

ЯЗДУ

МЕНЮ... ИТТ БЛЮДАХ ЛАТТ

КІезига да ма е дукха да ма? Тхьан болаш да, но эттара аІаннтарча бераштa кийчдеш да аьлча хІаьта а. Бераш дкала цхьа чам болаш кхача ба Іонаде йиш ене а ха доза цхьаькха: каст-каста кхача хунцар а дац дика. Цудухьа берий лере ядаьча рецептах кийчдаьча итт блюдах кхоачам хух царна. Дукха калереш йола продукташ, масала, шура, кефир, нерса кІоал, хьаар, кхьидараш да блюдашта юкъе доагІаш.

Уж блюдаш кийчу Грознерча централтьуш шурий куйне. ХІара дийнахь 2 эзар бера кхача кийчбу укказа. Цох хул 5—6 эзар порци. Цуа соагІа массехк эзар порци кийчду цухне ясляшкарча, берий бешанашкарча, больницешкарча, санаторешкарча бераштa.

Н. БУБНОВА.
А. Гайдара цІарагІча берий библиотека библиограф.

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРГА

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГІАРАШ

Надежда Константиновна Крупская

ОКТЯБРЬСКИ ПЕРЕВОРОТ

Геттара чІоагІа уйла тІаахийта Парижски коммуна, цу дунен тІа эттара хьалхарча пролетарски пачхьалкхен опыт Іома а яь, Ильича белгалдеш хар массе йоадам бовзабалча новстагІашта боахлойк бохкхой правительствон ... хилар. Цудухьа новстагІашца лаьттабеча къовсамах ..., Ильича массаза а тІехдаьккхи чІоагІа мергІашанххар из хІара, нах а ше а сон цІаьда хилар ...

Октябрьски революци ... вача хана кІезига ... Керенски дІавахийтар ... дІабахийтар, Зимни Дворец лораеш даьча ... дІабахийтар, ... Керенски эскарий командир хилча инарал Краснов цхьа шийа цІагІа лаьца хьаттайора. Цхьа, цхьан сагга хьежаш Смольне ... тІа, салтий ... Питере ... хьалхавьа инаралица Красновца нов. Крыленкос даь къамаьл. Ха деш цхьаккха саг а воацаш цІагІа дІачувахар уж шиъ, доккхача цІагІа алхха ше цаI цІен ... латтача вІашагІача истола юкхе Іе а хайша къамаьл де белабелар уж. ДагадоагІа сона, цецъаьккхар ... вар мамаре даьча къамаьло. 17(4) ноябре ВЦИК заседание къамаьл деш, Ильича йоахар: «Красновга кІаьда хилар. Шийа цІагІа волла лаьца хилар шоама кхы хІама дизар цунна. Вай гражданской тІема дукхал да. Из мишта дале а, из дІахо беш ба, фу де деза вай?» (В. И. Ленин, соч., биаза гулам, т. 35, оагІ. 53).

Псковгарча дІахийкача Керенске Петроград дукхал поход віашагІтехар. Дош дениа дІахийцача, юнкераша 11 ноябре восстани йир, цІагІа лаьца хинна Краснов ведда Доне вахар, германски правительства новкъостале хІама ца вовшаш бІаьвар саг волла кІай эскар віашагІа а техар.

Империалистически бойнех этта хьалх цІий Іо ца даьйтам йоцa революци саш йир, новстагІашi тІем бе безача отталоа из. Общественни вахар социалистически новкъа эргадаккхара эттара дукхагІа уйла еш хинна Ильич эттара хьалха революци лоракра гІулакх де эттар.

9 ноябре Керенскега Гатчина дІалоацелар. «Ленин переворота деношка» 1927 шера 6 ноябрера «Красная газета» тІа арахьлиача шийа статья тІа ноя. Подвойске чІоагІа кхьага буош Петроград лораеча деношка Ленина бась ІаIльмате боккха болх, округта штабе а вена, эттача хьалах шийна доклад елга Ленина хІа мишта дийхар язду. Антонов - Овсеенко операшe юкъара план юица волавелар, вай низам дола моттигаш, мовстагІчун низам дала моттигаш, уж мел дукха да кафта тІа хьа а хьуьхьам. Новкъост Ленин чІоагІа карта тІа хьежар. КІоаргача а терко йоача а стратегеи ... пункт дораеш хІана ду, вож пункт лораеш хІана ду, мишта де хІана йоах, вошта а ца деш, Кронштадтера, Выборгера, Гельсингфорсера новкъостал хІана дийхадац, и. кх. дІ. дизар... ВІаши дагабаьхча гучадаьлар вай дуклаш гІалатан дов хилар, кхераш тІаттача Петербурге дІадехаш махкалара чІоагІа гІулакх делар, къаьстта аьнча из лоралра эша низаши средствашi віашагІтохадар — (Н. И. Подвойский. Ленин переворота деношка. «Ленин 1917 шера. ДагадоагІараш» яха сборник. М., Политиздат. 1967 ш., оагІ. 253, 254 — Ред.). 9 ноябре сарахьа Ильича ше дукхьыаьрча проводашка къамаьл дир Гельсингфорсаца, Питера новкъостал де, цу тІа хьатІаьоагІа моттигаш лорае ши миноносеци «Республика» яха линейни кемеи дахийта, яхаш.

Ильич нов. Антоновца - Овсеенкоца Путиловски заводе вахна хиллар броненоезд сиха йоа хьаж, вахa. БолхIоента дийцар. Округа штабера Смольне дІачуйихьаьр штаб. Цуна беррагача балхага хьежаш вар Ленин, нах эарнагІбахара гІулакха тІехь новкъостал деча. Нов. Подвойске язду Ленина гулаь болхлой организацей, районни Советий, фабрично-заводской комитетий, профессиональни союзий, эскара доакъой викалий совещании болча хана Ильича баьча балха къаьстта лоархІаш бир ше, яхаш. «Укхаза біаргадайра сона нов. Ленина ... сенах латт. Геттара хала ха эттача хана хьаькъал, низам, средстваш чІоагІа віашагІтехар по. Нахан хІа-тоха дохадора, гулдора, дІахецар оаха мадоагІара, доацаш, но бахьан долаш гІулакхаш віашагІхететцар, цу тІа гІалла наьда эттийла йохар, из доацаш хилараx хьинаре инициатива, хоадам болаш даьхь доапалацар... Машина хьалхенаш сапна долла хІама айха а віаши дукхаш чІоагІаль а бола аьшк ше чІоагІа дойлан чІоагІа хоацар вала. Ленина хьостан техача сапна чІоагІа чуйоссабора хІараммена цхьа уйлаш — даьда хІама обороно тІадераеза. Цу уйлан чура ше хьайорвдайоро совещаниеца йовзаш бІаь, бІаргача механизмана чухь сапна, хІаране мийна, шийа завода, мийна мовзана моттиг лораймоагІаш йола пкаи. ХІаранна укхаза, совещание, йоаза йаш яр дІахо ба безача балха ... дуина укхаза хаоро шийа бола республика ерригача коллективна балхаца бувзабенна хилар. Цунц цунна хетора цу сахьата ... представата диктатура шийна тІабулаш хинна бекхтокхаш. Нах тІаьзар, баьччана а доацаш, наха шоаш шоай гІулакх де дезаш хилар, шоай алдарах шоай пачхьалкхе лораран тІабеда шиъ нар шоаш, шоай кулгашца бала бехаш дилараx бола шар кхетам чІоагІбар — цунах латтар вов. Ленин массаза а де гІерташ хиндер, цуна тера из вазаре беккхаза баргбоаца гІа баккха нах отгабе а из гІа, кхета ца деш баьччана тІехьа этта а боалаш, кІаргта доазаш парга шоашьа баккийта а хоаш вода, боазоаца вола хальха баьччаа» (Н. И. Подвойский. Ленин переворота деношка. «Ленин 1917 шера» яха сборник. М., Политиздат, 1967 ш., оагІ. 255—256 — Ред.).

Цу тІехь чІоагІа баькайт нов. Подвойский. Ильича хоаа мах эарнагІбаха, массаза а шорна хьаьхнадовна хьалда дола де дезараш отгоде.

Питерски балхлой Питер лораегІайттар, боккхий а нагий а нах фронте баха балабелар, Керенска эскарапгха дукхал бахар.

11 ноябре (29 октябре) Керенский мадагтара тІаноагІача хана дош дена Зимни Дворецера дІабахийтача юнкераша Керенскена новкъостал де лаьрхІа восстани йир... Юнкерсаш восстани чекха йохайир.

Цу дийцаьча Ильича къамаьл дир петроградски гарнизона полковой викалий совещание. «Керенский ... гІертар ше мадарра Корнилова юар сапна йола авантюра я, — болаш Ильича цу совещане. — Цхьабакъа хІана ха хала я. Дар віашгІехьдахкхара, тІем тІа дуккла ... дІахара чІоагІа гІулакхаш де доза. Вай хьежа йиш ца Керенске восстани луга, е цхьа ди из лоош лаьккхаа йиш ла. Нагахьа сапна ... юла а тІагІерте, нарой вай ... лурга, тахан юнкерий восстанена зеннар сапна. Шоаш бехке болла керашъ. Вай Іаьдал хьалцыыяр хайра цІий Іе ца дохийтар. Нагахьа сапна нах боабом моттиг ... уж байна нах вай оагІорахьара бераш ба...

Болхлой, салтий, ахарІой депутатий ... чІоагІа хьаьвча правительства ... дооргдаш корниловцана ... (В. И. Ленин, Соч., биаза гулам, т. 35, оагІ. 37 — Ред.). 14 ноябре Керенске восстани йохайир. Гатчина юхьаьаьккхар, Керенский ведар. Питере хоргдьлар вай. Йахьаьа, граждански тІом гІорбоадаш дуттар. ХІаьта 8 ноябре (26 октябре) инарал Каледин, Донски область тІема дыл тІа я, аьлча дІа а хьайкадьаь, ... Смольный ... текха веланелар. 9 ноябре Дутова ... дьлар Оренбург. Москве гІулакх ... оагІа бар тІом.

8 ноябре (26 октябре) Советий II-ча съездера дІабахача вьтехьарча эсераша, меньшевикаша, кхьча фракцеша віашагІтехар «Даьхен революци кІаллара лаккхара комитет». Советий Іаьдала дукхал мел вар цунна гонахьа кхетаре бенлабар уж. Цуна цкъе вахар Центральни городской думацара 9 викал, Предпарламента ерригa президиум, балхлойн салтийн депутатий Ерригроссийски Советагара, ахархой депутатий Советагара, эсерийн меньшевикийн фракций объединений, Центрофлота викалаш, «Единство» яхача плехановски группацара 2 викал. Шоай нери дІаллара Іаьдал бе делача «авантюристашта большевикашта» Даьхен революци кІаллара дикха беннабар уж. Цхьабакъда дукха хІама дудаланар. «Машар баьлан! «Лаьтта баьлан!» яха дешушаш чІоагІа даьржа дар наха юкъе, шеко йоацаш большевикашта чІоагІа тІехьабаьвннабар нах. Москве хьахийна «Общественни кхерамален комитет» «Даьхен революци кІаллара викхара комитетах» дІакхийттар. Московски городской дума инициативах хьахилар из, аьттехьара эсер Руднев керте а латташ. «Общественни кхерамален московски комитето» гуттахьа хьаллуваер контрреволюци.

Москвана новкъостал де эскар дахийта дезаш дар. Из дудьлацар Викжела (Машинилаьхъа балхлойн гІулакхерча нахьхен Ерригроссийски исполнительни комитето) зыьцача позиции. Викжель съездера дІаахача франций чІоагІале яр, цига балхлой аллиани ядар. Викжела хьахьІйкадир балабеннача граждански тІема хьекъела «нейтральни позиции» лелаергІа шо, цу а е векх а оагІон эскар тІех а йоалийтаргдац, аьнна. Мадарра аьнча цу «нейтральносто» большевикашта оттар. Москвана новкъостал де доза эскар дІадахийтара новкъарле а еш. Эскар дІадига белабеннача машинахьа балхлоша йоахйир Викжела саботаж. 16(3) ноябре ВЧК-е Петроградера Москве дІадахийтар эскар. Баьзда уж дІа а кхачаелъ Москве йохаьнр віаьбараша еш йола дукъале.

Эттара халагІа йолча хана, Петроградера юнкерий восстани йохальча хана, Керенский кхы а тІалетача зама, Москве цьовсам латтар, ЦК-а цхьабола членаш шекбуала белабелар. ТІехьашка доала доза-аьнна хотелорa, хьал тешам байна дар.

17(4) Ногин, Рыков, В. Милютин, Теодорович отставке бахар, шоашта тІема халху комиссарий шиа дІальхьал, тІахьлена социалистически партех латта социалистически правительство віашагІтехаьа доргIоашъ а лорхІаш. Царех дІаьнхийтар кхы цхьабола комиссараш а. Каменева, Рыкова, Зиновьева, Ногина хьадахийкадир шоаш ЦК-ера дІабоалаш хилар. Октябрь котбаьнначул тІахьагІа ерригача партеех віашагІдахийтта коалицион правительство хьакха тІехха баьдар уж бенваргаш а. ЦК-ас хьоргаш дІалийлар партийни «исцилдийне» яхар дар. Ильич эгІазвахьа а ... тІагІертар а ... аравьккхар ше ЦК-а юкъера ... хиларах йола заявлени.

Большевикашна дІало ... уж ... ЦК-ер постановлени дІабелар петербургски московски организацешна чІоагІа харцахьа дархІае партета йиш хилийтар из анциферт члена дІанехххa...

17(4) ноябре Ильич къамаьл деш хилар ВЦИК заседании болхлоі фронтовой викалашца цхьана яьча болхлой а салтий а депутатий заседанен, цун къамаьлаш дизадар котдаргхилараx, большевикашна лаьца цикъ дийса хиларах болча тешамах, нах хьалоацаргхиларах болча тешамах. Керенске правительство хІама ца деш хилар бахьан долаш вехи революци ... дІахьа ... дар, дукхача наха дагадоадараши хьашташи кхочашдергдолa законаш кхайдирхаш, болара нерда ... дІаойоагІача новкъа белгалонаш йора кердача Іаьдало. Моттиген хана хьалаьккха хьожа моттигерча Советий йиш яр правительстве уттавеш хинна кертера хьаджемеш хулла, шерьа ... тІа тхоачаргне. Дукхача нахьа дийна творчества — из кертача общественносто кертера фактор я. Шоай фабрикашкен завалашкен болхлоша балха тІахьожаш отгбеш ба, фабрикахтешца юрт Іалашийла, уж илитах хуниа а хупуан. Цхьакхьа медели, цхьакхьа хлата геркх учете йоацаш хила йиш яц, хІана аьнча социализм — из эттара хьалха учет я. Лаьхкера Іочу ххаш гІа яц социализм. Цунна дийра а кханепобюрократически автоматизм. Социализм дийна, творчески хІама да: дукхача наха шоаш хьаьа хІама да (Курсив са а. Н. К.) (В. И. Ленин. Соч., биаза гулам, т. 35, оагІ. 56—57. — Ред.).

Меньшевикаша, эсерхьоргш все раша, кхычар агитаци йора саботаж яра тІехьа. Большевикаша хьалхе а лелаеш балх ба тнгадар чиновникаша, балха арабоалалар. 17(4) ноябре Петроградски Совето къамаьл деш, Ленина йоахар: «Вай дІахаадаль из, яхаш дува. Буржуазе вайна гонахьа хьахьаь харцлереш аьттангаш атмосфера, цхьабакъда сонъ вайнавац Іаьдал Советашка дІдарах тІалхаханаш йола карте, Сботажне дукхал кІа ... оалаш воад ахархо ... сема» (В. И. Ленин. Соч., биаза гулам, т. 35, оагІ. 64—Ред.). Ленина цо тешам белийтар метале йоакхаргхиларах.

1917 шера 21 ноябре хайнача ВЦИК Председателя Л. Б. Каменева моттиа херкавар Яков Михайлович Свердлов. Цун кандидатура оттальяр Ильича. Из чІоагІа вийса даь хІама дар. Геттара чІоагІа саг вар Яков Михайлович. Советий Іаьдала тІехьа лоаттабеча къовсам, контрреволюцица лоаттабеча къовсаме хулда йиш йоацаш саг вар из. Цул совгІа, кердача тайпара йола пачхьалкхе хьатеш ІалаIьмате дукха болх бар бе безаш — укхаза оцар геттара йоккхача бовзаве вола организатор. Мишта вола организатор вар Яков Михайлович.

Ши шу даьннача тІехьагІа, эттара мешча хана вокха Іалаьмате чІоагІа оаьш вола боккха организатор хи волх а ве. Яков Михайлович 1919 шера 16 марта велар...

Октябрьски революци хайцар революцион къовсама хьалхи.

Къовсаш кердача хьалаша дІалевар сагатра хьакхаштагІа, чІоагІагІа тІагІертаьц, Владимир Ильича салаш кхиллара, кулла чІоагІагІа, чІоагІагІа организации ... болш хилар. Социализм хьаьоча керттерадар организац из, — цхьа дешаш, дукхаза а салар Ильича, цхьа болхьан доацаш ... майрра бехктокхам хьагІаьоаш бола нах, хьалха къайлагІа яьа бенаш хинна хилар бахьан долаш гІулакха дІагІа ца кхочеш хиина нах хьалхарча моттиге дІахуттабесц хилар. Шийа бахьан доацаш пайар хьалха комиссарош уттабеча хана къаьнил декой председателаьа Сталин оттаве аьнна Ильича предложени яьд. Дукхачарна шаршна къовсам лоаттабаьбар цо къамаш мукъадалара тІехьа, массе а оагІораьха дагІлахха шарна торе ялара тІехьа, къаьстта укх тІехьарча ... ца къовсаш лоаттабаьбар шоай кхел шоашхьовстве дар баьхе хилийтара ... ДагадоагІа сона, цу ... хьевча кІезигача хІаманна Ильич а чІоагІа терка еш хинна, дагадоагІа царна мазе дора цхьана памятника ..., гуйбеш ... дІадийцача чІоагІа эгІазвала Ильич хьайза. Ильича чІоагІа гоама из великодержави шовинизм, цунна чІоагІа дезар иза кІезигагІа бола къаман телара империалистически политикана духьал Советий. Республика уж хьалиш дилза мукъадалара политика, новкъосташа ше йоазо яра политика оттар. Цунна дика йовзар къамий дешах, йола Сталина уйлаш, Краков дар дукха дийцадар цу темах лаьца. Из темаш вар цу дешай хьакъехьа хьалха дІаладахача шерашка уйла яь эттадаьри массе а оагІорахьара дийцари хІама кхоачашде йиш хилар деша а доацаш, сийлен гІулакх дорхІаш Сталин хилар. Шоай кхел шоаш хьоастве бокъо яле эзар къамашта. Из лекхар чоалхане доллар нрача классови къовсаме кхоачашде дезаш хилар бахьан долаш. Укхаза къамашта шоай кхел шоаш къоастве бокъо ялара болх пролетариата диктатурана тІехьарча, Советий Іаьдал чакхдаккхара тІехьарча къовсамна бухба безаш бар. Из дешa айха дувзалуш дар пролетарната лоаттабеча дунен халкъашта юкъерча къовсама дешана а граждански тІема дешаша а. Къамаш фронта балха керте латтача сагагара дІадехар из дукхха хІама лоцш хилар, гІулакх практически віашагІтехьдаккха хоаш хиларах кІоаргга тешаш доацаш хилар. Цудухьа цу балха тІа тьожавир Ильича Сталин.

Берашгача царайцам, балхашта хьалхлейна ше ... мадарра чІоагІа эттадар болх кердача тайпара бе Іомабалар, шийа оамалаш хувцар, бюрократизм оппозице хинача нахах бехктокхане, хІама довза, социалистически вахар хьадара хьалха ... хевргдола нах дьабе безар.

Юллера а тхо Ильичаца Смольне дила хьачудахьар. Хьада цхьа классий даьхь лаьа цІа чъоостадир тхона. Юхье юхь а йоаллаш, могги а латтеш дар цІа. Кулгаш дулача моттиге гІадда чаяз а хьаьна вола дезаш дар цІа. Лифтаца хьагІа вала везар Ильича кабинете, цо балх бечa. Цуа кабинета духхьала дир деккха йоацаш цІа — приемни. Цхьанена тІехьа шолларІа ле йоагІаш делегацешка ухар из волча. Къаьстта фронтера дукха ухар делегацеш. Из волча дІачуваьча, приемни хулар из. Дукха салтий хулар цига, моттахьа ца хьовш Ильичага ладуэгІар цар, кора юхе дІа а этте цаI дуцар царна Ильича. Нахах массаза а тІаьк хьоне хьалІйна хинанча Смольне болх бора Ильича...

1918 шера март бетта Москве хьадахьача даьхар тха Смольне (Шахо рукописи тІа даьхь: «Оборонах бола болх кІехкаш бар Смольне. Се хьогаш хьежар тІема дихех ... царе чІоагІа бола беш хиннача нахата, цу балха юкъьаха безам бар. Цу темах лаьцц Ильичаца къамаьл де безам бацар са. Цун дукха дар йоакхо е сааш, тІеххьарча деношка Іаллыьмате дукха бар цун болх. По духьар шийна чІоагІа дагадьллар, из чІоагІа доархІаме а эпаш а дар. Къаьстта дагадоагІаш кхсар сона программе хинна къамаьь, чІоагІа духьал дар цу къаьгача седкъий бийсана, Ильича дукхадеир седкъий хьежа бийсаш, дукха біаргахьежар из сетъ къашта». Ред.).

([illegible] (АПН)).

ДІахоадалар. Хьалхарчунга хьажа №№ 146, 148, 150, 154, 157 (1969 ш.) 4, 6, 9, 11, 13, 15, 18, 20, 23, 27, 29, 30, 34 (1969 ш.) болча «Сердало» газета тІа.

ПАЙДАНЕ КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка, 24-ча марта, Грозненска ремонтно - механически заводе хилар «АрдІамара Советски пачхьалкхен деккхараш», «Мишта віашіІехьъаккха сеа социалистически язь», «Сийдаьйоккха почин» яхача В. И. Ленина произведенеех йола теоретически партийни конференци. «Боккхана доалдара ленински принципаш уж вахара юкъехкхьарем» яхача темах доклад йир завода цхьаьлагІча наха начальника Е. Ф. Соболева. «Социализм коммунизм хьалхьоа дыкъе къахьегама лосарле доккхар хоадам болаш гІулакх а леархІаш В. И. Ленина ...» яхача темах доадагІа доклад йир завода планово-технически отдела начальника нов. Губанова.

Конференце дакъа лоацаш хиннача 35—40 коммунистен комсомольцей дукха пайдане практически предложенеш темаш дика чакхьалор теоретически конференци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТХА ПЕРСПЕКТИВАШ ЙОККХИЙ Я

В. И. Ленин ваь біаь шу дуза дезе цІей дийна къахьегама тоамаца белгалдаккхара доккхий социалистически деххарош тІеэцар вай республикарча мехкадатта доккхараш. Дика кечбол цар уж кхоачашдеш. Пленех лоархІачул совгІа 449,6 эзар тонн мехкадетта 63 миллион кубически метр газ ...кхар дІадаьнча шера «Грознефть» объединене мехкадьтта доакхараш.

Из дика толам ба. Цхьаболча даьнох кхоачамбаьо Іе йоац моакхдаьтташ! Кхы а бокттонхьанеігІа де дІовр царна хьалхаяна латта доккхараш. ХІара шера тІаттапу мехкадьтта запасаш, итташ миллионаш тоннаш хургІолаш шоай, бокъ віашіІехьбенна дохкарийла ба мехкадатта тоннараш. Мехкадатта доаккий хьонам тахваза йолча районашна гучаеш аза тІерча малошца мехкадатта доаллa моттигаш. Цу тайпара балхаш гІоно дІадолаца деш дацхьайолча районашка. Царех малгбузекхьрь Гудермес, Правобережни, кхыйола моттигаш. Цох кхоачамбаь Іе йиш яц, цудукха кІоарга доаллa мехкадатте тоннаш, вошта аьлча кІалварча мамашан мерсин тІеомашин доаллa мехкадатта тоннаш дукха бахам де доза.

Уж лоархІоме дохкараш кхоачамдара укх шера МалгІобека, Замаколо, Хоти — Корта бурув тока доладоргда 6 — 7 эзар метр кІоарха зургдолча йиь скважина. Миттa керда бурув а тохаш таана ... Дьттагіара, Харбидмнера, Назрено - Ядрора майдаш. Укх шера республикарча буруоеттараша 200 эзар метр буру а тохаш, бола бе Іоалашйа эза керда 37 скважина.

Лакхе йийцача а кхьйолча а геолого - технически мероприятеше торе хулийтаргья хьадоакхе мехкадатта дикна совдаккха. Укх шера мехкадатта доккхаргде 17,6 миллион тонн мехкадатта, хІота 1970-ча шера цун бошрем кхоачаргба 20 миллион тоннага.

Пятилетка диъларгІча шера къаьстта дукха пайда эцаргба мехкадаттаца хьайоагІача газах. Республика мехкадаттаце хьайоагІача ерригача газах 70 проценташ пайда эцаргба укх шера. Цу гІулакха дукха балхаш да доза мехкадатта промысленашка, язка еза керда магистрални газопровода. Цуа совгІа «Старогрознефть» НПУ нерттерча геолого ... предложением мехкадатта доалла моттигаш тоаннаш болаш дергда Алхангуртски, Суниженски деттаьеша, Терча йисте. Гуш ма хиллара хьалтаяне латта даккарош чІоагІа леарІоме да.

Чекбоалаш дегт пятилетка дихагІча шера хьеккара кхо бутт. Духьал цхьан январь бетта планел совгІа дьаккхар 15 эзар тонн «Іеарлo довуо». Продуцентош лизаш ваа план а 101 процент кхоачашйир. Іеа хьалонц хаав нийсденне дале а тІехкоочашйир февраль бетта план а. Мазр бетта кхы а хьккдвад уж кхьальегона теламаш. Духьал марта 19 дена заданен совгІа доккха мехкадетта 22,1 эзар тонн а. Уж толамаш доахача къаьстте дука къахьегда буроадеттаре мастераца ни. Шиким, Попов керто латтача бурдеттача бригадаша мехкадетта доакхача мастераш Торе, Назеле, Мишутина, Щербакова, Стебунова, кхы дукхачар кулгалдече бригадаш.

Тха объединене мехкадеттахой дог тийше ба, керда резерваш производстве юкъе а кхульаш, В. И. Ленин ваь біаь шу дуза де тІахоачаш мехкадеттан газе никъере яха шера план шоаш тоамаца кхочашъергдолаш.

Б. НАЗАРОВ,
«Грознефть» объединене [...].

ІА ХАЛА ХИННАДАЛЕ А...

Хоаш да укх шера хьайбаш Іангарадоахилга чІоагІа чоалхане гІулакх хилар. Хьайбаш лелалераша лайнай укх тІехьарча эттех шера ца хиннача тайпара шийла денача Іана халонаш. Из мишта хилар чІоагІа Іаткьар тха хьайбашта, хІана аьлча тха боахамаша кхоачам хилла доакъар Іалздаль дацар. Пежа доакъар Іаламдара план 79 процент, силос Іалатъара план 54 процент яра кхоачашъьйнцар района боахамаша. Дале а, белгаде доагІа хьайбаш Іангарадоахилга хьалха дІалахача шерашкачул дикаі дикагІа еха віашгІехьаьккхала.

ХІара боахама хьайбаш лелалераша дика кхетадора Іалашдаь доакъар кхоачамболаш ца хилар. Цудухьа доахам чусодадаьча хана хьайбашта дукхагІа жов телар шар силос кхо а еш. Хьайбай продуктивность геттара лех ца клийтарч новкъостал дир хьайбаш лелалераша доакъар шоай хьалашка кийчлеш хилар. Хоаш да хьайбай организмана сов шийла хий чІоагІа Іаткъалга. Цудухьа шоашоай фермай хьалашка лужа кийчбе баьлар хьайбаш лелалераш, хІаьта барда кхухьар. Цу гІулакхе торе хулийтар хьайбаш ваногаш ца хилийта а, ... продуктивность лех ца е а. Къаьстта доакха новкъостал хилар цоа чІоагІа шелал эттача хана.

Хьайбаш, цар продуктивность лех ца йолийташ Іангарадахара чІоагІа новкъостал хилар гІеша доакъар незамот а етташ ... хьайбашта талараx.

Района боахамашта юкъе геттара къе да доакъара «Джалка» совхоз. Геттара кІезига ... лоавl. Цухьа чах дика пайла кІанар совхоз. Хьайбаша ... дукхагІа дурмалача тайпара тоа а дийа телар ча. Когий тийле е барда, ... е ветоха, е концентрата теха кийз а дийа, тел хьайбашта ча. Цу тайпара кийчдаь ча дика дуь яр, кІаьда йол кхоачамболаш ядар аьнна продуктивность лех а енаш.

Аз дийцача тайпара чоалханерча хьалашка Іангара доахача хьайбай продуктивность ... боарашгІа я хайча бакъахьа да. ХІаьта из дІадахача шера ... юкъагІа март тІа кхоачаш хиннача дикна лаккхагІа я укх шера. Миттa, дІаьдахача шерачул 80 тонн дукхагІа шура еххий района боахамашка пачхьалкхенга. ХІаьта йаьхенна шура ялара кварталцан план тоамаца кхоачашъергьа хьайбаш лелалераша.

Къаьстта дика къахьегама толаш доахам хьайбаш «...» совхоз хьайбаш лелалераша. ХІара кхоабача Іаттагара дийнахьа буси юкъера лаьрхІача дах ... кило грамм шура йоаккх дар. Дукха тІехьайисаш XX-ча партсъезда віерагІча коллоха хьайбаш лелалераш а. Цар хІара Іаттагара йоакха шура 4,5—5 килограммаьга дІакхоачъ.

ДІаьдахача шера геттара дукха кагий хьайбаш кхо тІара оалхазарш дайра цхьацдолча боахамаша. Коа тІара оалхазараш доора уж хьалхайна дагІа моттиг сов къе хиларах. Цу гІулакхе чІоагІа эз дир «Джалка» совхоз. Оалхазараш доаш хилара бахьан шоатта витаминаш йоацаш доакъар кІезига хилар а дар. 1967 шера «Джалка», «Шалинский» совхозашка соткъа тоин яра Іалашдаьлацар витаминни хьеар. ХІаьта укх шера гІулакх ирғадьеаш. Кхаьаттел хьакхарийта теха а кхоачамболаш да из.

Духьал укх шера хьалхарча шин бетта «Джалка» совхозе 35 эзар кІорнг еппалу. Дика кийчъаьча помещенешка дІалийсъьыя уж. ХІаьта помещенеш кІаьла къе а яар. Из бахьан долаш лаьараш хиина е кхыча бахьанех кІорнгаш тІеранелац совхозе сапна. Коа тІара оалхазараш дика Іангарахара хоархІаме гІулакх да уж кхабаца шоатта тайп тайпара доакъар боахамашка хилар а. Къаьстта дика віашгІехьаьккхар коа тІара оалхазараш кхоабилга «Шалинский» совхозе ферме. Района оалхазараш лелаеча фермашта юкъе хьалха латт из ферма продуктивность лакха хилара дахлача. Цхьан дешаца аьнча района коа тІара оалхазараш лелаеча фермаша укх тІехьарча шерашка укх шера кхора кхоачамъльцац пачхьалкхенга фоаш доткара ... кварталан план. ХІаьта план — 500 эзар фоъ.

Къаьстта терпаш тІабахийтабар совхоза къахьегамхоша пачхьалкхенга дукх дохкаран из дашкІаран. Цудухьа хьайбаш пачхьалкхенга доккхалоьа дукха тоадалийта чуэттаду уж укх шера. Хьалха даш далар из. Къаьстта дика къахийтар цу хьакъехьа «Южный» совхоза хьайбаш лелалераша. Района доррагІа дІаденнача 250 бежанах 30 сиргІа я. ХІаьта царех хІаране долла юкъера лаьрхІача 300—350 килограмм дар. ХІанз дукхаьа дІаделла кхоабаш бІаь бежан да «Алтуринский» совхозе. Царна дийнахьа буси тІаьхета доал 370 граммаш тІеходал.

Дале а дукх лаккхара керттера бала «Шалинский» совхоза хьакхий ферма а. Іьадка дІанхача шерашка цхьанна бахьанех дукха тІерайнабар хьакхарч. Цудухьа укх шера уж ца хулла дукхагІа оьшра бокха терпаш тІабахийтаб совхозе. БоргІ біаь дача хьаханна ... цхьа яьй, царна тІехьара февраль бетта цхьа эзар хьакхий хурск хьаххинай. Ер шу ахангальа кхачалехьа 4 эзарнега дІаккхоачаргъя уж, хІаьта шу чаккхдолаш — вокхІ эзарнета.

Совхоза хьакхари лелераша хьалхашка латта керттера декхар да укх шера хьахургІйола ерриган хурсаш тІера па йоаийласа хьалкхеш, хІаьта пачхьалкхенга хІаране дезал 90 килограммана ... доаш уж йохкар. ХІанз совхоза хьакхарч лелача фермахь чІоагІа Іаткъаш латт Іа дІаьйдаларах, Іалашдаь доакъар кхоачамболаш ца хилар. Цу хьакъехьа тхона новкъостал де безе Нохч - ГІалгІай ... министерства.

ХІанз хІара боахама кулгалхой, специалистий керттера декхар да дисача доакъарах махула дикагІа пайда эцар. Из кхочашдечар шоай хьайбаш гІеа ца делийташ Іангарадахаргда.

А. СУХОРУКОВ,
Шалинский ... производственни управлени керттера зоотехник.

БИЛЕТАШ ИЙЦАДИЙ ОАШ?

Автомотолотерей гор. Грозненски районе дика дІайийса хилараx дувца безам бар са. КхоалагІча автомотолотерея 45680 билет дехках ДОСААФ Ленински района комитето. Района балача нахах хийла вар гІадьаьгар цу лотерея. Цар кьехьаь: «Волга» яха цаІн «Москвич-412» яха шиъ автомашинаш, колийскі йоалла «М-63 — Урал-2» яха мотоцикла, кхыйола хІамаш.

Автомотолотерей билеташ дохкарах хьатІадоагІа ахча ДОСААФ дешарен спортивни материально-технически база дІахо шерьерга йода. Цу ахчо торе хилийтай вай республика цхьаболча городашкен районашкен дешара зданеш, классаш, тоема кхуьса тираш, автогаражаш, вай мехка Терзашерча Мизаштен хьанбаь боахьаша ... специалистен кийчбара спортивни гІерата хьаьле.

1969 шера январь бетта дикз дехка доладала 4-ча автомотолотерей билеташ. Автомотолотерей боаккха доархІам а бІан, культура Министерство, «Сельхозтехника» объединене, бузвама управлене, автотранспортни контора, тараэш тоаду завод, «Дружба» яха фабрика, № 15 школа - интернат сапна йолча организацешка предприятешкен ДОСААФ, юхьаннарча организацей председателаша кхетамца віашІехьбаькхаб болх бетта персонала юкъе беш бола агитационни болх. Цига 4-ча автомотолотерея деррига билеташ дехка баьннаб. Билеташ дохкара контрольни задани 50—70 процент кхоачашъьеь: ПТУ-12, ПТУ-5, медучилища, Госстраха управление, хІамаш тегача производствей объединене, дукхачей кхычар.

Цхьабакъда хьалх'а даттача ДОСААФ юхьаннарча организацешта нийсса йоллш я № 3 йола пассажирски автотранспортни предприяти, «Грознефтегеофизика», кога гІерсий фабрика сапна йола 4-ча автомотолотерея билетын дохкара цхьаккха хІама ца деш йола предприятеш а. ХІаьта хьа-и дІа ца [...] тоpана [...]

Зехьа доаш дац автомотолотерея. Нагахьа сапна нійсача билетах цхьаккха хІама ца доакхе, из нійсар Іехалац, хІана аьнча цу сомо новкъостал ду вай Даьхен обороне вна чІоагІбеш.

Сихагіа вад гІорта 4-ча автомотолотерея билеташ. Цхьан билета мах — 1 сом.

О. ЛЕБЕДЕВА,
Нохч - ГІалгІай АССР ДОСААФ Республикански комитета инструктор.

Доазол декъара

МАШАР ІАЛАШБАРГА БОДА НИКЪ

БЕРЛИН. ГДР кхайбоазонои общественностон дІахо а чІоагІа уйла хІайохийт Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхий Политически консультативни комитета Будапештски совещание итогашта. Дукох общественносте Будапештски совещание Іаламате дукІа отклик ша хилар белгал а доаккхий. «Нойес дойчланд» яхача газета язд, цу решенеша «никъ хьех агрессине низаш юхакъовлара, Европе машари кхерамзаьи Іалашъяра», яхаш. Европейски континентерча машара доархІаме фактор хилара тара ГДР дІахо массе оагІорахьара догІа хуулакхе чІоагІъяраь оргІоаши доархІ газета.

СОФИЯ. Будапешта тІайбача политически къовсама платформина гоннакъа социалистически мехкаш кхотадаларо никъ бийхаб Европах кхоакам духбувла хьаст, дуней тІа къерда ловнаш гІеттаду нхувре бе гІертача империализма агрессиши низашта, язду «Поглед» яхача кІирайна цкъазаз арадувлача газета, Варшавски Договор юкъе дакъа доацача пачхьалкхенашта дерригача европейски мехкашца дашча кхайцарлах лаьца ше дувцача хана.

БУДАПЕШТ. Венгерски кхайбоазоно белгалдоаккх, Будапештски совещане кхайбоазон тІа меттел, политически деятеланта юкъе а шерра оталикаш хьоаъ хилар. Цо дальохт, боах «Непсабадшаг» яхача газета, Европера кхоккам кІаьдбараш массаме оцъара машар чІоагІбараи вокъостал дар духьа социалистически мехкаша инициативе шоай бе алли хилар. «Немзара» яхача газета хьакхайнаду: «дерригача Европа юкъара совещаш гулъера тар ма лу сихагІа кІашагІдъета бала европейски мехкий ваькалаш».

ХЕЛЬСИНКИ. Европера кхоккам дІабаккхаре кхоллаш нштта кІаьдбе торду дунен кхача доаккхаш а. Йоах кІирании цкъазза арадувлача «Фолькэтидиннген но тиз» яхача газета тІа Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхенаша ерригача Европа юкъара совещаш яра хьаькехьа дерригача европейски мехкашка дашча Кхайкарлаца дувзаденна дувлача передовой статья тІа. Тхо дог тейна да, йоах статья тІа, Европа политически деятельни цу тайнара совещаш ваь континенте машаре дегІанхара мел боккхача доархІаме хургар кхетадергдоагах а Варшавски Договора мехкаша сноа предложени хьалхаь нарехьараз а.

(ТАСС).

Китаера событеш

Мао Цзэ-дуна группа «Хунци» яхача цхий журнала тІа кхакхайкадаьд. «Культурни революцин коткьаьнай». Іоаль опыт хьаьІашагІехдарга мара кхы де хІама дисадац хІана, аьнна. Антисоветизмаш шеддидаш атмосфере хара Іоклараций певкъе стаьлла шоай съезд хула ка гаргакхаьчача юкъагІа чухкара гІулакхаш тоадаеннах аьнна хетийта а Мао диктатурацара оппозиции дІаьвекха хиларах массана тешаво а гІерт маонсташ.

Пхьабакъда. Мао Цзэ-дуна гІоочий шоаш а тешац шоай декларацех. ХІана ерригача Пекине тІаала хьалдийтта доаллача цхьан лоадуго йоах: «Къовсаме, критика счен организаца счен толкмаш дахарна вакъагІорга вай ІХ-ча съезда».

Цхьабакъда, Китае мел лолчо кхетаду, цу лешашта тІехьашка латтар боккъонца фул.

«Женьминь жибао» 16 марта дІадехар: «Дунен гІара дІабоалхарга, вай председателе Маона дукъала бараш! «Йоаш пхашш доши чистках ешп ца хилча ІацІала дерте лоаттаргурбан маонсташ, хІана аьнча уж хаахкІах ца тешандаьи кхерандаьа. Эттара кІеоигагІа тош уж боллоел. «Культурни революцин» йолланнача юкъье в тІохьа маонстаца боахайр болхлой еррига организацеш — партийни профсоюзаш, кхыметтол сверти а.

«Парти дертІанкхай» шаш дар промышленни предприятенка кхаоровн болхлой цхьатера партера дІабахара гІасепар. Уж дІабахара бехьан уттаду: «культурни революцера гІалеташ бахьан деладш». хІьнта ма дарра аьнча хулвайбиоовски погромаш йолча хана заводской городской партийни комитеташ дараача юкъе хьнакое дакъа лапар бахьан лелам. ХІабахьараш массана а гаьппарча юрта районашка дІаухийт «кхыгъазе кхетам балара».

IX съезд салаш яр хьагІакхоечача хаина промышленни предприятенкий зембоахарий - «хунацобийий» ес сташ яхха лаьрІІаз Мао группа болхлой коллективазица гІера тІахьоман чІоагІбар духьа. Укх тІехьарча, ленина китайски кхайбоазон гІон радио чу гІоллен хьакхайкхаш «зембоахарий» система хІанало а боах бе йоаленнача пекински тоикотажни комбината опыт. Кепатеча аральхача материалаш тІа долтча бесса дуца хупшаобиший функцеех. Уж хьежа беза болхлоша хан-хапнахьа (боах дІаболабени чакхбальчех) Мао Цзэ-дуна хоастам барга, цул анташ Іомадаргех демаргел. Зембоахараш «хьежа беза шоай сменерча болхлой дагардарашкеи цар лерхІарашкех», «хоадамбоалаш юастта еза председателе Мао ньычага хьежна йоаца уйлаш, кхьалмлаш, гІулакхаш».

«Зембоалачуп дехкаренте юкъедоагІа шитта «смена - начальника гІулакхашта тІахьожам доаттабелга» а кхыкхе къахьегама кхетам балара, шетта аьнча низагІа балхаш дайта тоза ха лаккхара Іобахьийта хадрова болхлой дувага а.

Сонаш яй интеллигенцина юкъе ен йола чистка а. Укх денешка Пекине бІарга йиш я гоннаьа дийта плакаташ а долаш йола итташ автобусаш: «Тхоьй министерства (е института) болхлой хьалкхе кхетам бала (физически къахьегарна) бехийтар могаду сахь». Уж автобусаш йоаза багІа нах дукхахча шерашка мехка эттара пхьачех гаьнагІеон районашка дІабохийт, цхьабакъда шоаита кхоачам боалаш боах уж. Установка: хІамани предукташи шоацца ма хьейла, хІана аьнча пенисни хепайоазо лучо тоиалагІа, аьна а дукхагІа уйла тІаарона премиянорча халвашта, Іобахьийтарашта псиктааьле ю «паргІатоналка яьна буржуазин сакхал» дІаянкхара. Шоаща бакъа могаду йоли Мао Цзэ-дуна цитаташ.

Іилмано, искусствано, просвещенеца, идеологеца юкъеса йоха еррига учрежденеш институташ къастача отраслий тІахьожама кІал отталаь. Царех оаз «Мао идеяшта пропаганда ю болхлой бригадаш», цхьабакъда, керттерча дакъе уж салтеш лаьттача шкара хьайралена пропагандаш дерте бахаш. Уж отряда пропаганда еш хинна ца Іош. дерриге дешаш кхесталеш а а. Белгтале аьнча, пар къестаду Іилмаш пренадавателех е учреждений кулгалхоех бе ццл а боалаш «кхыгъазе кхетам бала» бохийта берарш малагІаш ба.

ТАСС, 26 март.

САХАРЕРА ПЛОТИНАШ

Советски Союзе шоссе оагІорахьара новкъостал цу кхиоча Алжирски Халкъа Демократически Республикана. АПН корреспондента А. Шувкова беседа еча хана СССР мелиорации хий бахамен Министерства доакхо дакъа хий декхача лаьттайн хан боахамен объекташ хьалъера йолча Керттерча управлене (Глав. Заруб. водстрой) начальника С. Иванова дийцар:

— СССР-ан АНДР-мен юкъе вІашгІехьбьянача бартагІе хила тІа 21 плотина хьалъе езаш ба советски специалисташ, 19 проект хІанзале а кийчъя хьоьай, хІьнта укх тартгарчо шин кхаь бетта вож юхейнсараш а йистехргйолаш я. Уж объекташ болх бе йолалийтачул тІехьагІа Большая Кабиля, Тиарет, Оран, Константина, Мостаганем яхача депортаменташара хий декха лаьтташ 10 эзар тектар дукхагІа хургда. Цар тІа кхеегаьа цитрусови хІамаш, алат, доакъара культураш.

Большой Кабиле ши плотина хІанале а хьаьлаьй. Цар хьахилуйтай цхьа эзар ах эзари гектар гарта долча лаьттан тІа хий дахийта йиш хулийтай йола водохранилищаш.

ХІанз ирригационни системаш, насосни станци хьаьлъа а досІаа хьисапе хий детта установкаш вІашагІьехка е йоалаш латт.

ХІано пайда ца эцаш декача пи эзар тектар совгІа долча лаьтташ тІа хий лахийта а уж юртбоахамо оборота юкъесоз а йиш хулийтаргьа укх шера Коло районе (Константина департамент) хьалъе йолаергйолча Бени-Зиа яхача плотина. 30 совгІа метр лакхача цу гІирса 200 метр йІаьха туннель хургьа хий дІадолхаш. Плотина балха чертежаш оттае болабенна советски проектировщикаш. ХІанз оаха тохкамхошта оборудовани кхухьайт гІирс хьалбеогдолча моттиге, хІьнта шу [illegible] хана Алжира йохийтаргьа лаьтта оахха пайданаш кхыйола техникех.

Цул совгІа, хІанз хьалагІа шу да Алжира Къулбехьарча районашка, белгтала аьнча Сахара яссалене хий леха. Цу юкъа бурув теха 100 метргара 1800 метрга кхоачаш кІоарга 70 гартга скважина ялхІай. Цар секулле 3.000 совгІа метр хий лу. Укх шера бурув теха яхха лерхІ кхы а етт скважина.

Кхы а белгалдаккха безам боагІа, укх тІехьарча пхе шера советски специалисташа Алжира тайп - тайпарча климатически зонашка (Тугурте, Аин - Скруне, Махдаре, Орлеанвиле, Аин-Тайе) ядача хий декхача лаьттай экспериментальни станценка тайптайпара юртбоахама культураш кхеена толаме опыташ ю хилар. Лакха хьуакъам кхебара оаха еца рекомендацеш хІанйцай республика юрта боахамеи аграрни реформаш министерства. Масала, боамбе хьуакъам лакха кхебара опыт дІайоархьнай Мостаганеми Орлеанвиле яхача департаменташка.

Бокъонаш кхьатарра хилара прицципий ларда тІа леладу советско - алжирски гІулакхаш шина а халкъе аьттуб болча оагІорахьа дІахо толаме дегІаухаш да.

(АПН)

4 АПРЕЛЬ ФАШИСТСКИ ГІАЬРАХОЕХ ВЕНГРИ МУКЪАЯЬККХАДИ.

БУДАПЕШТ. Венгерски Халкъа Республика столица. Ленина бульвара Халкъа республика проспекта вІашагІкхетача.

МТИ—ТАСС сурт.

ОЧЕРК

ИШТТА ХИЛАР КЛУБ

Саракьа боад белга лаппаш сог Сунженски района Троицки станице. ДІара а Іовра а нах болалу шоай культура Шенгахьа. Нича, дехх мо, фу леладу, оаш, аьнна хаттар дича: «Нина йолча дехь» мара кхы шоа хилац цар душ.

Хіара сарахьа массеха бІаь саг хул «Нина йолча» вена. «Малий муи из Нина?» — аьнна хаттар дича, — «Ма тамаш я из шоана ца йовзар» аьнча салиа цецбаьле бІарахьеж уж хьона.

Малий из Нина? Фу бахьан доаш йовз из наха?

...Массехк меттиге боах баь хилар хьахьокхаш йоазонаш да цу къахьегама книжка тІа. Эттара тІехьардар ишттa да: «Сунженски района Троицки станицерча клуба заведующелла хьашийла, 1967 шу». Цул хьалхагІа хинна йоазонаш дукха а, тайп-тайпара а да: «Сунжанефть» НПУ лаборантка, Орджоникидзевски станица юкъерча школа лаборантка йолаш, кхычахьа балхашка хинай из. Бакъда, балхаш дукхаеи каст-кастеи хийца дале а да хунаш даІ дар Нинний—кхеменара, халкарацоара цІаккха а къаста магацар. Сов боккха бар царцара безам. Ше балха мел хиннача меттигашка художественни самодеятельность вІашагІйоллар, каст-каста сакъердаме концерташ яттадеш.

Ерригача вІашагІа юргашкара ярш салла мугІарерчарех клуб яр Троицке хинмар а Нина цига балха еача хана. Хіара сарахьа зрительни зала чу гуз а бале генараш дуъаш, гІальенаш увзаш багІаш кагийнах хулар, кхераденна хьаьягаш санна цхьаи сальга теПе лаьтташ мехкарий хулар. Берригa культурни салейаш кинофильмaгa хьажар бар, хІьнта уж «некарап» а массеза хилапар — кІирах цкъа-шоза мара. Пецйоалар Нина, дагаунттар хьалха цкъаьний традицеш: «Берригача мехка а, хІьнта доаьел дехьаІа а хІи хеза халхархой а, назанчан а ма барий малакош цхьан хана, хІьнта хІана фу хинна аккарна? Дукхача хана доаз хинна традицеш дІаьата сала бешнаш дІахха лаьрхІа-м бац ераш?».

Сакъердамшара цар безам сенабакхха ела хІана хулаш лабар. Харцахь ма лела, клуб бІех ма е аьнча шоаарча цІегІарча мара юха хьехоаш хІана хилипар, каст-каста кийсалра укх тайпара шоа нуш а:

— Ай, дІаьла дІа! Тарас Вульба волча хана хинна кхахкаш да нетт хьона тхо? Цу хана клуб а, шоаз а хинадац, цудукъе шоай хена а буланне, цудукъе доахаш лийнаб ук. Тхоай безам балча тайнара культурни салаІа йол шa хьа.

Цу тайнара къамельаш йоар Ниннйна халхара, хоровой, кхьйола кружокаш вІашагІйоххаеача а. Хийа нийсзора йнйхха а вайлхе из туйолаш. Эзарна дагадоар боах бета. Бакъда, битацар! Юрта вІашгІехьйоаха клуб а, цуа а чІоагІагІа нийх беларгбола нах а дагабохар. Уж уІхаш кича кхьl а чІоагІагІа балха а «культурно» салейаш болча нагархоита а чІагІорта Нина. ГІальле увзаш вале саг бІаргашйча Іаносса аллпар цо, ше шаь а хийтта Іохкессаиша кІирьелие цунна бІарахьежаш латташ кулар. Из Іохкессачунда кхьамаьл хулар, цул тІехьагІа селхан гІаьле увзаш ваьгІача тахан шийна юхе вагІачул багар хьа а дьажар гІальле.

Ха дІа не йода зрительни зала чура нордек вІаштІехьаьнкхар Нинас. Генараш дуаш, хьаьда санна «культурно» салаІа безам бинаш саг ваидар. Дукха хилар кагирхоита юкъе талит яраш. Е кьаьата вандар, е [illegible] локхаш, е мух не сихача налакий халтара бІал боаккхаш.

Оркестарах «крылевски хзартет» аьнна цхьаьца болча светитама тилла ніи а башха вовкъа яцар. Лоархаморгіа дар боах лерттІа дІабелабар, дІахо-м гІудакх теолургкхаларах тайпа ар из.

Доккха шеІ санна белгалдер Нинас самодентельни коллектив вІашагІкхайтта да.

Кастта цІе хеза самодеятельни коллектив хилар станица. ДукхагІа яха бальир клубе цах, шоай гІулакх дикагІа кхетадо бальар къона самодеятельни артистан а. ХІана клуба юхе гІалла дІа-юха водачон хьахварар казакиш къона нален, тайп-тайпарча хазарий татам, хІанзара эстрадни вллеи. Нинас дукхаьла не цхьалдар ше вІашагІьеллар иш хоф — къарг гирхойи казацкии. Шоай пІенах дикагІа дорайора хІано кагирхоита клуб. Зале чу меттел хоа а гІаьле саго Іохкессача бехк бальахе дІайоккхийтар юх.

ЛаьрхІа кийчъера Нина хІара концерта. Хьалхара концерт оттадеш дукха ухар дига: «Фу хулда-хьегІ: нах, белартбей хьегІ хох?». Шиь шлаш дешаш дар Нина кхераш хилар.

Ховча тайпара, бІальмерашкере хьайбоагІа казакий искусство. Хас йоIага, памас йоIага дІадоиалы шоай алишки хьайбоагІ хьайлаврид кьаьса хилей, хьхьяракш. Тахан а дукха ба станице шоай хана ІегІара дикагІа кхан ораша, хахха бол мечаш хил нах бавл а, цар таланте сийце хоаш а хинна нах. Цу тайнарча артинакашта концерт хьажа атта дадар. Дукха къетадера Нинас хьаьларча концертага хьежна мара клубе юха бахха зрительний безам хургбоацилга. Цу дукха дукха дар уйла е езаш.

Юххера хьалдарча концерте бальвар станице базараш.

Атта дицлургдолчарех хиланцар Нинейна ю да. Масеха ди даьлча а дукъал уттар сурт: кьаьхха тІа ІогІаоттаи волаш йола боаххий нах а, мехх далавза кагийнаг а уваьтта тІахараш деттааш латтар. Цита, гІагІьхар из цхьан хана клуб а йата шо дІа ца хтарах — вІамита дале а са дакъа дегах тахан укх нахха хиннача сакъердамаш, аьнна хийтар дунна.

Никъ баьнхар хьахарча концерта клуба самодеятельностн, ерригача районе дІадеар цун цІи. Ерригача юртанна, районцентре концерташ уттадара Нинас кулгалдеча коллективо. Безаниа тІаццаш беза хьаьлий хулар уж массанаьа. Цхьаьха кердадар а юкъедоааладир Нинас ше кулгалдеча клуба балха. Станице мел хулаш йола торжественни событеш, берашта регистрацеш яр, кагирхоита паспорташ далар — уж мел дола гІуллакхаш клубе нах а гулбеш белгалдаха йолаелир из.

Тахан района юртанкарча клубашта юкъе дикагІчарех лоархІаш я Троицке хинна клуб, хІана культура ША. Массанена саза, лоархІаш я уххаза ший гІулакх дукхалелаш, малагa дикагІа сааІайттаро — ший мел бола хан, Іоавза, са дІадала кийча йола заведующа — Московски культура института студентка Заберцова Нина.

...Лампаш йоаш латт Троицко. Наг-нагахьча царах мара араьгІац сердал. Царна юкъе чІоагІагІа сердал душ ду культура Шен кераш. Цандара тІехкьара еза хоашо кулаьнанта, лаккарча пота тІа соц кхаланчий оаз а. Ресатни йистеьаьна чубеах культура Шен самодеятельни артисташ. Уж чубахача тезал за йоаьх Нинас чу ца йоаш. Фу деш агІа из? Уйлаш ею—кхайна шоай хургйолча репетиций уйла еш, керда концерт йоалгІча программах оттадергдаьгІ, яхаш. Уйла ею агІа халача къахьегамца сий даькхаь. тоьшашш дакха ерг, яха Нина».

М. КОСТОЕВ.

ФРАНЦИ. Парижерча «Мари-Розалина»гІарча 4-ча цІагІарча В. И. Ленина цІа-музей, Укхаза аьхха. Ленин 1909 шера дола 1912 шерага ккечачалха.

ТАСС фотохроника.

ТУРИСТИЙ САЙРЕ

Укх денешка республиканский берий экскурсионно - туристски станце хилар кружковой занятеш чакхъяьра хетаиь сайре. Къойача туристанта хьалхашка къамаьа дир станце директора Г. В. Садкова. Кружоканаша занятеш чакхъяларна дахьаьла дийцар цо бераш.

ІІІе сага туриских йола шоалагІа спортивни разряд елар. Царна юкъе Панчихин Валерий, Кудахтин Михаил, кхыбараш. КхоалагІа разряд елар цхьайтта сага. ДуккагІчарна кхьчар кагийча цалха спортивни разрядаш.

Масала, шоалагІа разряд елар исхайттанена, хІьнта кхоалагІьар — пхиена.

Кружоканаша общественни бокх дина барах Сийлен грамоташ елар итт сага. Царех ба Доненко Валерий, Абрамов Вячеслав, кхыбараш.

Торжественни дакъа чакхдаьча кинофильм хьеждар гулбенпарашта, хІьнта № 7 йолча профтехучилища самодеятельни коллективо художественни концерт а оттадир.

Ю. АНАТОЛЬЕВ.

ИЯЛЕ ЦІЕЙНА КИЙЧЪЯЬ СУВЕНИРАШ

ЦІена цІестеи цаьа медалл тІа я цифраш 1869—1969, хІьнта тІеплоенашарча оагІорахьа долле сурт да шІай шин йолча Вашмуйне — гаьнна кхьакарча цІена зеадакхьа боьлача эстонский несли музыкант свешев. Нинь, бетте эстонски шоай цІейна бІаь шу дузашш художеник Юри Арраш доьча заказагІа цу тайпара сувенирши медаль кийчъе йоаенной Таллински художественни издалий комбинат.

Иалие юбилейни цІейна кетадасовгІатам сувенираш арашкаро къоьогаш ба эстонски художникаш, прикладной искусства мастераш, халкъа голашхаш, республика дукхана предприятенчера болхлой. Деррилча эстонски иале цІейна заменени институтане тІегІоеш дегаш гьоьрчадьача гІоерсна тІа шоалай («Лоодри вад комплентарний комбинат»). Хеза дегамаш деькамаш вистоенаш тІаоехаш йола тоннаш - сувенираш хьею пластмасса Іоамаш еча «Сальве» нсеко фабрика. Кормаших хІамаш оча Таллински гоазачеша шаммнв цш комплект дургьа: юкъарче бІаьшеранаьерча эстонски Іоаменай Таллина крепостний папий башнаий хапара. Ияле юбилейни цІей дездача бокхача хьоьанеа цига дакъа лоацарйн йош дургьа нитта хеза ега вазаш, сувенираш светильникаш, дукхха кхьйола Іоаменгах, металии, текстиллах, дечах, цІенах а хІамаш эцо. ЦІейча чии бІаь совгІа тайпа сувенирий кийчду «Ууз» яхача республикански производственни объединение а.

Виктор СОРН,
АПН корреспондент.

ЮБИЛЕЙНА КИЙЧО Ю

В. И. Ленина юбилейна дерригача халкъо кийчо еча хана цу дешаш кувзадениа безиткхаме дехкараш уттт школай педагогически коллектиашта хьалхашка.

Урус - Мартана сайрейнарча школе литература урока тІа деташ да вахар кийсача новкъа дьккхачуне баркал садаш дола довзаш поэта Кулиев Кайсына цар тоххабодитан лола денн. К. Кулиева «Ленинах йолча лоахан назма» тІа берашта гу шоай дай, дай-дай вахар, хоаи «кхерг гІоех цар фийгаш минтта дахкаl». Октябран тІехкагІа лаламошка кхаьча вахар мел гІозен иразен да. Цу вахарах лакха-и хІана бераша шоаш а лунн. Деррагача дунен тІара советски искусство гейтача вай мехкахочун Эсамбаев Махьмуда, нехч - гІалгІай халкъий эттара хьалхарча летчико — Настуханов Лилай, иштта Ленина хьакхоальча Октябра сийрдаль, бараорча новкъа бальача дукхаьча кхычар вахарах урок дешарашо.

Цу тайнара шоай урокашка хьу дешархой вахара юкъе Ленински темаш Урус - Мартана района школай хьехархошна. В. И. Ленина вахари цун гІулакхашн кІоаргга Іохадарна юкъ Ленински тема историк литературен хьехачар. Вланнико Ильича идей боккьонна вола пропагандистно ше дІахьоча урокашна Урус-Мартан № 7 йолча юкъерча школа история хьехц Ростовски университет йистеяьнна А. И. Ташенко. Цун урокаш белгайвола коммунизм антыаргаиаран дег тайна хилар. Ер ца латташ дешадеш. Иштта хьахане а цу школа хьехархоче А. М. Алхаева урокаш. Масала, оаргача капиталистина юкъарча кризиса кхоадагІча этанах дувацаш кхетанна найда не «Империализм — капитализма лакхера тІехьарен стади» яхача Ленински балхах; Ленински положение хьежаш йоаьхо ю хІаннарча буржуазни дунеиа.

Сийлахь - бокхача Октябра, граждански тІема, социализм хьалтхьара хетана история еррига а урокаш Ленински цІагІа чакхйоаьхита традици а хиша дІацуана № 16 йолча школа - интернате. Района ерригача [illegible] классал араха дешархоша дукха болх бу Ленински тематиках: бальча биографи Іомае, цул сийлакьдеккхий гІулакхаш дІалоецайт. Ильичах йола книжкаш деш юххьарча классашкарча берашта. Иштта, хх. хІ. Дукхачаа школашка деаш ба Ленински цІеноц, угалешаш, хІьнта уж долча вІаштІехьдоахаш да хІана.

Урус - Мартана № 2 йолча юкъерча школе бах бош а «Малышок» яха киносекторий. Дешархой меттел цар дай - оахной а ух цига тайптайпарча Ленински темаш долча кинофильмаш хьежа. Пхул тІехьагІа массана, хІашаІ а кхийте уж дуц. Цу гІуллакхе новкъестал ду школе меттел цІагІа а берашта бальча бекъехна доле вахаш довзийтара.

Хьокхаме ба района кхьайолча школай комсомола комитетахшен дружинай советашей юбилей пакъабелхаш бу боах. Ленински темах хадакха радиопередачаш ю. В. И. Ленина произведенеех конференцеш чакххоах, Ленинна моттигашка гІолла экскурсий ю. Урус - Мартана № 7 йолча юкъерча школа дерпинсе цІерагІарча клуба. Ц[illegible] тайп - тайпанча Ленински музейнша корешкашка хулл.

Района ерригаш а хІана цІ аьна йолча школай дешархош юбилейни сийна дехкараш тІайиид. Масала, бальча 100 шу дузача денна пакъабелхаш дешарах тІехьабусараш ца хилйта, «Ленина клаь» дІае, яхх а. Уж декхараш дешархоша кхоачашдергдолча хьалаш вІаштІехьдоах педагогически коллективашо. Хаддарра тІахьожам доаттабу цар дехка. В. И. Ленина ше даиш белгалдаш хинна аллагІа юбилей ельца дикагІола способ кхоачашдаьче долча декхарашта коллективай дерригa кинаш тІадалхийтар да кхам. Из дина кхета а деш шоай дерригa хинам сардала тІаьхьа кхьет тха района [illegible] педагогическа коллективаша В. И. Ленина йолла леи пакъабелхаш.

М. ГАЙТАМИРОВ,
[illegible]

КАНИКУЛИЙ ДЕНОШКА

ХьагІахзальчай дешархоша бІаьстан завалахьа салоІа ха—каникулаш. Уж сакъердаме хилийтара оаргІалннай республикански экскурсионно-туристски станце коллектив. Мехка а Нохч-ГІалгІайчене гІолла а туристически походаш, экскурсеш ергьа дешархоша. Кхьча республиняй городашка гІоргва 300 дешархо. Масала, № 23 йолча школа дешархой Москве гІоргба. Уж хургба Оружейни палате, Третьяковски галерее, В. И. Ленина музее, кхычахьа.

Крейсер «Аврора», Исаакиевски собор, Зимний Дворец гургьа Ленинграде вахача 66 туриста. ЦІи хеза а город Киев. Дукхачар хилар цига баха безам. Из тамаш яц. ВоьлагІча классера лена Іомаду бераша Киевски къаьнача пачхьалкхех историй. Хоь царна уххаш исторически памятникаш донга. Цига вахаш Наурски, Сунженски районашкара 150 дешархо. Киево-Печерски лавра, Крещатик яха цІи хеза улица, кхьлола исторически а хІанара а памятникаш гургда цараа.

Дукха дешархой бахаб Волгограде. Каникулаш сакъердаме дІахьа йиш а вай республике а. 100 совгІа къона турист вахав Нохч-ГІалгІайчен новнашка. КхозагІйола маршрут лехай царна кулгалхоша, спорта мастера А. Попова, хьехархоче Гарибашвиле. Лоамашкарча гІаланка, къаьнарча кинашешка, кхьйолча памятникашка хьажа йиш хургьа цар.

Сагота хургьаш цхьаннаьа а дІаьха на боххаш цІагІа бисараш а. Спектаклаш хьожаргьа царна Лермонтова цІерагІча театро, филармоне зале царна лаьрхІа концерташ оттадергда.

А. ФЕДОРОВ.
Республиканская детская экскурсионно-туристическая станция методист.

ХАОТТАМ

ДукхагІа йолча хана февраль бетта тІехьарча пхе дийнахьа март бетта хьалхарча дейоштаи йоал бІаьста Нохч-ГІалгІай республика территоре тІа.

Укх шера шераІ - итт ди тІехьайа кхьвнай бІаьсти.

ТІехьа йоала бІаьста гоаьлун, шийла, кхьан боарамагІа йошаш хилар: хьалхара итт ди чаккдолаш республика кьалбоседехьех доах юхейнсача территоре тІея 12—15 марта мара ковцаш денн байсаьнеа фагара юкъера температура мулагIа гІолла чакхьалбаргаха хьайнай, хІьнта 21-ча марта вІаьхха шелзелар: 3—4 дийнахьа шелал лаьттар, бийсанара температура 10—12 градус шелалга кхоачаш. Кхьаьнар.

Республика кьалбоседехьарча их дакъа тІа дІайолненна гураха дийнача плотий вегетаци сепар, дІахо бІаьстан юкъе кхайхара балхаш дара аьттув бокае хьалаш вийселар.

2—7 сантиметр кІоарга лоа а дулаш шелле эттар. Иштта март бетта шоалагІчех кхоалагІчех йекадашна лоа а дІалхаш ц/Іьахха этта шилай укх тІехьарча 28 шера 1956-нед 1957-нед шеракко хиинай.

Март бетта тІехьарча пхе дийнахьа йІохъале тарлу: фегара температура дийнахьа 3—8 градус йІоахьага кхоачаш лакхтургьа.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладувгlа, хьажа

РАДИО
27 март

7.30 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.38 — Передачай программа. 7.50 — Москва. 8.15 — «Сердалой газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Амврати. 8.45 — «Вай горашки» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — Передачай программа. 16.00 — «Кхоье тІехьаи (нохчий меттала). 16.30 — Юрта боахама къахьегамхошта йола концерт. 16.45 — Керда хабараш (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хабараш (нохчий меттала). 18.15 — Амврати. 18.20 — Керда хабараш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
27 март

17.55 — Передачай программа. 18.00 — «Атоин сагр» (нохчий меттала). 18.15 — Телевизиони кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала). 18.35 — Юртбоахама зоний школа. Мохе кхелтар. 18.55 — Халкъе тІахьожам боах беш ба. 19.05 — Дунен халкъаьнте кхьера обзорени. 19.30 — Киножурнал. 19.35 — Концерт. 20.15 — Передачай программа. 21.00—Хоккей йола дунен чемпионат. Канада — Швеция. Стоголькера передача.

ТЕЛЕВИДЕНИ
28 март

17.55 — Передачай программа. 18.00 — «Ислам кхайсаги» (гІалгІай меттала). 18.15 — «Юртн маха» (гІалгІай меттала). 18.40 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.10 — Хоамаш. 19.15 — Тхо кхочачамаш. Наурски района [illegible] председатела [illegible]. 19.35 — [illegible]. 20.25 — Сат. общество, закон. 20.55 — Переначай программа. 21.00 — Хоккей йола дунен чемпионат. СССР—ЧССР. Стоголькера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; бехктохкаа секретара—3-34-38; партийни вахарна, культурана, промышленностн отдела—3-42-38; юрта боахама письмаш отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-38; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект, 7/04.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/04.

СФ04238. Заказ № 1380.